

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๖ ความสำคัญและความจำเป็น ในการตราพระราชบัญญัติ การพัฒนาเด็กปฐมวัย

- ความสำคัญและความจำเป็น
- เจตนารมณ์และประเด็นสำคัญ
- ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

คำนำ

สองทศวรรษหลังการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ สังคมไทยเห็นว่าคุณภาพการศึกษาไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติของปัญหาที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน และฝังลึกในระบบที่ยากต่อการแก้ไข และมีความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษาอย่างมาก สถานศึกษาชั้นนำที่มีคุณภาพการศึกษามีจำนวนไม่มากนัก ส่งผลให้สมรรถนะขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับภูมิภาคเดียวกัน ในส่วนของการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ สมรรถนะตอบสนองตามความต้องการของภาคการจ้างงานได้ และไม่สามารถสร้างสรรค์งานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ แสดงให้เห็นถึงความด้อยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการศึกษาไทยทุกระดับ ซึ่งการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายไทยแลนด์ ๔.๐

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขึ้น โดยได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ทำการศึกษาข้อมูล จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และยกร่างกฎหมายที่จำเป็น ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ มีระยะเวลาในการดำเนินงานรวม ๒ ปี ในระยะเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา คณะกรรมการอิสระฯ ได้ทำการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากรายงานของสภาปฏิรูปประเทศ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ รวมถึงการศึกษาข้อเท็จจริงจากสถานศึกษาในระดับต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหา ต้นตอของปัญหา และจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษานำเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ นอกจากนี้ คณะกรรมการอิสระฯ ยังได้ยกร่างกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ซึ่งเป็นการถอดหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญออกมาเป็นธรรมนูญด้านการศึกษา และกฎหมายลำดับรองที่เห็นว่าจำเป็นอย่างเร่งด่วน ประกอบด้วย พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกฎหมายลำดับรองดังกล่าวได้ถูกประกาศใช้เป็นกฎหมายเรียบร้อยแล้ว

ในส่วนของรายงานเฉพาะเรื่องฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบรายงานพันธกิจของคณะกรรมการอิสระ
เพื่อการปฏิรูปการศึกษา มีจำนวน ๑๒ เล่ม ประกอบด้วย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑ คุณภาพการศึกษาไทย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๒ ความไม่เสมอภาคทางการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๓ ความสามารถในการแข่งขัน

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๔ การด้อยประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๕ การปฏิรูประบบการศึกษาโดยรวม

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๖ ความสำคัญและความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๗ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๘ การปฏิรูปครูและอาจารย์

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๙ การปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๐ การปรับโครงสร้างในระบบการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๑ การพลิกโฉมการศึกษาด้วยระบบดิจิทัล

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๒ หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาหวังว่ารายงานพันธกิจและรายงานเฉพาะเรื่องชุดนี้
จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจต่อไป

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทที่ ๑ ความสำคัญและจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑
๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	๑
๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	๑
๓. วิสัยทัศน์และความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๒
๔. สถานการณ์ของโลกและสังคมไทยในศตวรรษใหม่	๕
๕. สถานการณ์เด็กปฐมวัย และวิกฤตที่เด็กปฐมวัยกำลังเผชิญ	๗
๖. การบริหารและจัดการที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ยังขาดเอกภาพ และประสิทธิภาพ	๙
บทที่ ๒ เจตนารมณ์และประเด็นสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.	๑๑
๑. การกำหนดให้มีหน่วยงานกลางการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้คณะกรรมการนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑๑
๒. การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน	๑๕
๓. วิสัยทัศน์และความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑๖
๔. การสร้างรอยเชื่อมต่อที่ราบรื่นของเด็กปฐมวัยระหว่างระดับชั้นอนุบาลต่อประถมศึกษา	๑๘
๕. กำหนดให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง	๑๙
๖. การสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย และการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ของครอบครัว ชุมชน สังคม	๒๑
๗. การวางหลักประกันว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยจะดำเนินไปอย่างถูกทิศทาง	๒๒
๘. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๒๔
บทที่ ๓ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านเด็กปฐมวัยตามหลักการของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	๒๗
๑. การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีการจัดทำกฎหมายลำดับรอง	๒๘
๒. แนวทางคัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่เหมาะสมกับช่วงวัย (ม.๑๔(๗))	๓๐
๓. ระบบคัดกรองเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในหน่วยให้บริการ (ม.๒๗(๒))	๓๓
๔. แนวทางในการสร้างรอยเชื่อมต่อของการพัฒนาทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๘ ปี อย่างต่อเนื่องและราบรื่น โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นหลักในการดูแลและพัฒนาเด็กร่วมกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบคัดกรองเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในหน่วยให้บริการ (ม.๒๗(๒))	๓๔
๕. แผนปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกระทรวงหลัก ๔ กระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อยครอบคลุมถึง การลงทุน การดำเนินการและกิจกรรมหลักเพื่อเตรียมความพร้อมพ่อแม่ ผู้ปกครอง และเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมรอบด้าน	๓๗
๖. แผนปฏิบัติการว่าด้วยการยกระดับคุณภาพของศูนย์เลี้ยงเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครอบคลุมถึงการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๘
๗. การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๓๙
ภาคผนวก	๔๑

สารบัญญภาพ

หัวข้อ	หน้า
รูปภาพที่ ๑ การพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญของสมองส่วนหน้าในช่วงอายุต่างๆ (เมื่อประเมินด้วยการใช้แบบทดสอบ)	๓
รูปภาพที่ ๒ การพัฒนาสมองและการเชื่อมโยงของระบบประสาทของมนุษย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านต่างๆ ในช่วงอายุ ๑๒ ปีแรก	๓
รูปภาพที่ ๓ อัตราผลตอบแทนการลงทุนในมนุษย์ตามช่วงวัยต่างๆ	๔
รูปภาพที่ ๔ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑	๖
รูปภาพที่ ๕ ผลของความเครียดที่รุนแรงและเรื้อรังต่อการเชื่อมโยงของเส้นใยประสาทในสมอง ส่วนหน้าและฮิปโปแคมปัสลดลง	๒๓

บทที่ ๑

ความสำคัญและจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

เป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญไทยบัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก ดังความใน **มาตรา ๕๔** วรรคหนึ่งและวรรคสอง ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาดูตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยังเน้นย้ำถึงสิทธิของเด็กเล็กที่จะได้รับการพัฒนาทุกด้านโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังมาตรา ๒๕๘ จ. ว่า “ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆให้เกิดผล โดยดำเนินการศึกษานั้น ความใน (๑) กำหนดให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาดูตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ เขียนไว้ชัดเจนว่า รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนโดยเฉพาะช่วงปฐมวัย

๒.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ “การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์” ได้ระบุไว้ว่า “เด็กกลุ่มปฐมวัย จะต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ” โดยระบุ ตัวชี้วัด - เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ มีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่า ๘๕% รวมทั้งกำหนดมาตรการ ดังนี้

- ให้ความรู้การดูแลเด็ก สร้างสมดุลชีวิตให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงบุตรได้ด้วยตนเอง
- พัฒนาสภาพแวดล้อม พัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- สนับสนุนการผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก
- ร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
- ลงทุนพัฒนาเพิ่มศักยภาพเด็กปฐมวัย
- ผลักดันพระราชบัญญัติที่รองรับการบูรณาการการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒.๒ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นที่ ๒ การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่การตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัยมีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

๓. วิสัยทัศน์และความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ทำไมการพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญมาก

๓.๑ การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการก่อกำเนิดรากอันแข็งแกร่งไปตลอดชีวิต

องค์การ Unicef^๑ ชี้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นกุญแจดอกสำคัญที่นำไปสู่ชีวิตที่สมบูรณ์และมีพลังผลิตภาพ รวมถึงความก้าวหน้าของประเทศ ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาของการพัฒนาที่สำคัญยิ่งด้วย เป็นช่วงของการก่อกำเนิดรากที่แข็งแกร่งเพื่อชีวิตที่อยู่ดีมีสุขและการเรียนรู้ในอนาคตของเด็ก

งานวิจัยชี้ว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์ได้รับการพัฒนาแล้วที่อายุ ๔ ปี ดังนั้น การส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ จะส่งผลยาวนานต่อความสามารถทางสติปัญญา บุคลิกภาพ และพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ จะมีความพร้อมต่อการเรียนในโรงเรียนมากกว่า มีโอกาสเข้าชั้นหรือออกจากโรงเรียนกลางคันน้อยกว่า ซึ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในภาพรวมของระบบการศึกษา เมื่อเติบโตขึ้น งานวิจัยก็ชี้ว่า เด็กที่ได้รับโอกาสพัฒนาตั้งแต่ปฐมวัยสร้างรายได้ได้สูงกว่า และยุ่งเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมน้อยกว่า

“ดังนั้น ช่วงปฐมวัยจึงเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อพัฒนาการทางสมอง อุนิสิลย และทักษะสำคัญของชีวิต เป็นเสมือนช่วงวางเสาเข็มของชีวิต เป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตของบุคคล อันมีผลต่อความมั่นคงสูงสุดของชาติในระยะยาว”

งานวิจัยจากทั่วโลกโดยเฉพาะจาก Center on the Developing Child ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ชี้ว่า

- ๑) พัฒนาการทางสมองมีอัตราการพัฒนาสูงสุดในช่วงแรกเกิดถึง ๖ ปี
- ๒) ช่วงปฐมวัยเป็นระยะอ่อนไหวของพัฒนาการสมอง (Sensitive Period) มีความไวต่อผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ มาก
- ๓) พัฒนาการของสมองในช่วง ๘ ปีแรก จะเป็นรากฐานของความฉลาดของคนๆ หนึ่ง

องค์การ UNESCO^๒ ชี้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย (Early childhood care and education - ECCE) เป็นมากกว่าการเตรียมตัวเด็กให้พร้อมเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา แต่มุ่งไปที่การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อสร้างรากฐานที่กว้างและแกร่งเพื่อการมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพจะสร้างคุณลักษณะของพลเมืองที่ใส่ใจในผู้อื่น มีความสามารถและเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้วย จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่ดีที่สุดในประเทศหนึ่งๆ จะทำได้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน สร้างความสมานฉันท์ในสังคม ความเสมอภาคทางเพศ และลดค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการแก้ปัญหาในภายหลัง

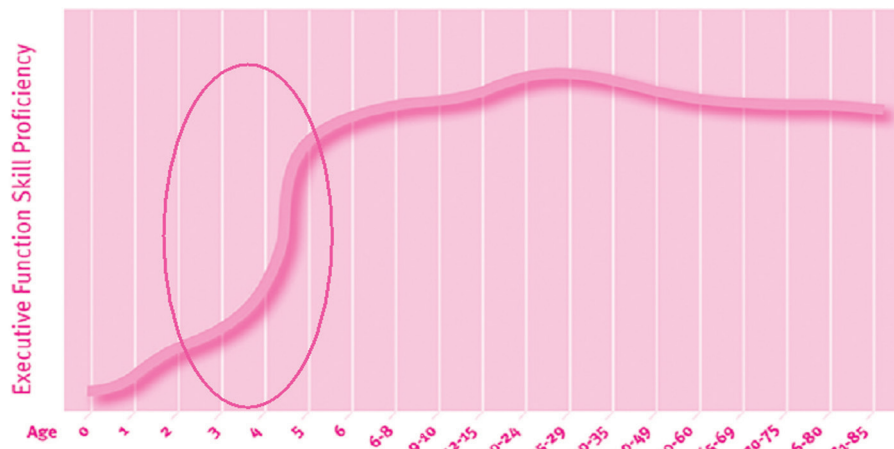
^๑ <https://www.unicef.org/dprk/ecd.pdf>, Early Childhood Development

^๒ <https://en.unesco.org/themes/early-childhood-care-and-education>

๓.๒ ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัยทางประสาทวิทยาศาสตร์ (Neuroscience)

พบว่า ทักษะสมองส่วนหน้า (EF - Executive Functions) ซึ่งเป็นความสามารถของสมองในการกำกับความคิด ความรู้สึกและการกระทำสู่เป้าหมายของบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการชีวิตให้ประสบความสำเร็จนั้น มีอัตราการพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงปฐมวัย ๓ - ๖ ปี(ดังแสดงในรูปภาพที่ ๑)

Executive Function Skills Build Into the Early Adult Years

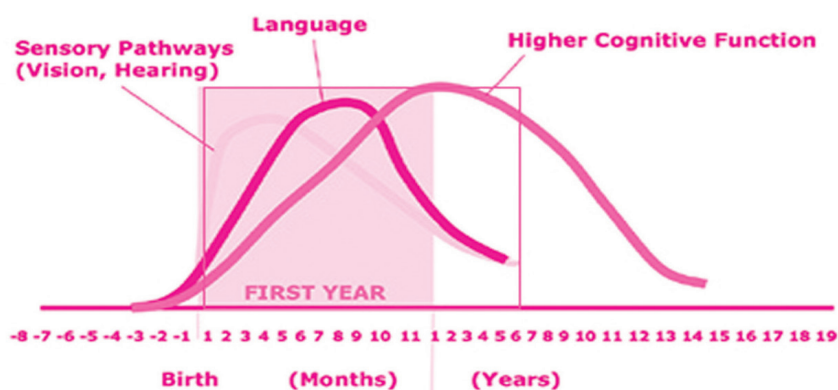

Center on the Developing Child -
Harvard University

รูปภาพที่ ๑ การพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญของสมองส่วนหน้าในช่วงอายุต่างๆ
(เมื่อประเมินด้วยการใช้แบบทดสอบ)

รวมทั้งการพัฒนาสมองในด้านอื่นๆ ได้แก่ด้านประสาทสัมผัส เช่น การมองเห็น การได้ยิน ภาษาสื่อสาร และ การใช้ความคิดขั้นสูงก็พัฒนาอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปีแรกของชีวิตต่อเนื่องไปตลอดช่วงปฐมวัย (ดังแสดงในรูปภาพที่ ๒)

Human Brain Development Neural Connections for Different Functions Develop Sequentially

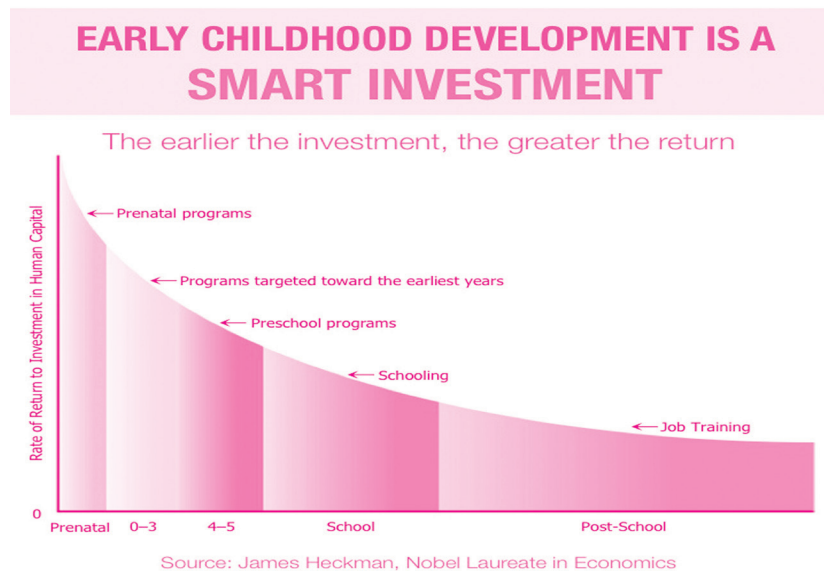
รูปภาพที่ ๒ การพัฒนาสมองและการเชื่อมโยงของระบบประสาทของมนุษย์
ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านต่างๆ ในช่วงอายุ ๑๒ ปีแรก

ดังนั้น หากเด็กไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมถูกต้องในช่วงปฐมวัย จะเป็นการยากลำบากมากที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองคุณภาพเพราะขาดรากฐานที่สำคัญของชีวิต เนื่องจากช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการพัฒนารากฐานได้ผ่านไปแล้ว” จึงอาจกล่าวได้ว่า “วิกฤตปฐมวัย กระทบอนาคตชาติ”

๓.๓ การลงทุนในปฐมวัยให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าทุกช่วงวัย

จากการวิจัยของศาสตราจารย์ ดร. James Heckman และคณะจากมหาวิทยาลัยชิคาโก สหรัฐอเมริกา ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ได้นำข้อมูลจากการศึกษาติดตามเด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมที่มีคุณภาพและมีการติดตามผลในระยะยาวหลายการศึกษา และนำมาคำนวณเป็นผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งว่าการลงทุนในช่วงปฐมวัยจะมีผลครอบคลุมทุกมิติของชีวิต ทั้งในด้านสุขภาพกายและใจ เพิ่มสมรรถนะในการเรียนรู้และการทำงาน สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคลและสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ลดปัญหาสังคมและอาชญากรรม ฯลฯ ซึ่งทำให้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในช่วงปฐมวัยสูงถึง ๗ เท่าของการลงทุน

ศาสตราจารย์ Heckman^๔ ยังคำนวณให้เห็นชัดเจนว่า ผลตอบแทนต่อการลงทุนสูงสุดในช่วงปฐมวัยนั้น สูงกว่าผลตอบแทนการลงทุนในการศึกษาระดับอื่นๆ เป็นอย่างมากแม้ข้อสรุปทางวิชาการในช่วงแรกของศาสตราจารย์ Heckman และคณะจะไม่ครอบคลุมช่วงที่เด็กอยู่ในครรภ์มารดา แต่ต่อมาก็ได้มีการเสนอเป็นสมมติฐานด้วยการใช้ข้อมูลของการพัฒนาของเด็ก (โดยเฉพาะสมองและระบบประสาทของเด็ก) ในช่วงที่อยู่ในครรภ์มารดา และการคำนวณด้วยสมการทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งให้เห็นว่าหากมีการลงทุนพัฒนาเด็กตั้งแต่ระยะที่อยู่ในครรภ์มารดา น่าจะเป็นช่วงที่ได้ผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนเมื่อเด็กเกิดมาแล้ว (ดังแสดงในรูปภาพที่ ๓) การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงควรต้องรวมระยะที่อยู่ในครรภ์มารดาไว้ด้วย

รูปภาพที่ ๓ อัตราผลตอบแทนการลงทุนในมนุษย์ตามช่วงวัยต่างๆ

^๓ Erluer, ๒๐๐๓ อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน, ๒๕๕๗

^๔ <https://heckmanequation.org/resource/the-heckman-curve/>

๓.๔ หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

งานวิจัย^๕ ชี้ว่า เด็กยากจนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการที่เหมาะสม จะมีพัฒนาการล่าช้ากว่าเพื่อนในวัยเดียวกันตั้งแต่ก่อนเข้าเรียนในระดับประถม และเมื่อเติบโตขึ้น ช่องว่างนี้ก็จะยิ่งถ่างกว้างขึ้นตามไปด้วย ด้วยเหตุที่เด็กขาดโอกาสเหล่านี้มักมีทักษะในการเรียนน้อยกว่าเด็กทั่วไป เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะหารายได้ได้น้อยกว่า และมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางสังคมมากกว่า แม้จะมีการให้ความช่วยเหลือเด็กหลังจากเกิดปัญหามักจะแก้ไขได้ยากและใช้งบประมาณทั้งของครอบครัวและสังคมสูงกว่า

องค์การ UNESCO^๖ ชี้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพจะมีบทบาทอย่างสำคัญในการขจัดภาวะด้อยโอกาสของครอบครัวและความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาเป็นมาตรการสำคัญเริ่มต้น ที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้น้อยลง และจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กที่ยากจนและด้อยโอกาสในระยะยาวมากที่สุด

ผลงานวิจัยของศาสตราจารย์ Heckman และคณะ^๗ มีข้อมูลที่สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

- การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ช่องว่างในเรื่องความรู้และความสามารถระหว่างกลุ่มเด็กด้อยโอกาสกับกลุ่มเพื่อนที่ฐานะดีกว่าเกิดขึ้นมาตั้งแต่ช่วงวัยอนุบาลและมักจะคงอยู่ไปตลอดชีวิต ดังนั้น หากเด็กได้รับการพัฒนาที่มีคุณภาพในช่วงปฐมวัย เมื่อเข้าสู่วัยเรียน เด็กกลุ่มนี้จะสามารถเรียนทันในระดับเดียวกันกับเพื่อนได้ และมีโอกาสสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยทำงาน
- การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพช่วยลดปัญหาสุขภาพ เมื่อได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเหมาะสม เด็กปฐมวัยกลุ่มด้อยโอกาสจะมีสุขภาพดีขึ้น มีภาวะโภชนาการที่สมส่วนและเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะมีอัตราเสี่ยงต่อโรคต่างๆในกลุ่มโรคเรื้อรังลดลง ได้แก่ โรคหลอดเลือดหัวใจ เบาหวาน ไขมันอุดตันซึ่งนำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาการเจ็บป่วย ทั้งในระดับบุคคลและประเทศได้มาก

๔. สถานการณ์ของโลกและสังคมไทยในศตวรรษใหม่ที่ต้องสร้างทักษะสำคัญให้เกิดขึ้นกับเด็กรุ่นใหม่ตั้งแต่ปฐมวัย

๔.๑ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

ในโลกที่เทคโนโลยีขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยากนั้น นักวิชาการระดับโลกจาก P๒๑ Partnership for 21st Century Learning^๘ นำเสนอว่า มนุษย์ที่จะดำรงชีวิตให้ประสบความสำเร็จในศตวรรษใหม่ได้ จำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่เรียกว่า “ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑” ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนานาชาติแล้วว่าเป็นเป้าหมายของการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ทุกคนในศตวรรษใหม่ (ดังแสดงในรูปภาพที่ ๔)

^๕ <https://heckmanequation.org/resource/early-childhood-development-can-reduce-inequality/>

^๖ <https://en.unesco.org/themes/early-childhood-care-and-education>

^๗ https://heckmanequation.org/assets/๒๐๑๗/๐๑/F_Heckman_FourBenefitsInvestingECDevelopment_๐๒๒๖๑๕.pdf

^๘ www.p21.org

“ทักษะศตวรรษที่ 21”

รูปภาพที่ ๔ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

นอกจากทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เด็กไทยยังควรต้องมีทักษะสำคัญอื่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคมไทยได้แก่การดำรงชีวิตด้วยการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเชื่อมต่อกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสุนทรียะและซาบซึ้งต่อวัฒนธรรมประเพณีไทย การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การประสานความร่วมมือท่ามกลางความแตกต่าง การสร้างสันติภาพ ฯลฯ ซึ่งคุณสมบัตินี้ทั้งหมดเหล่านี้ เป็นที่ยอมรับในทางวิชาการทั่วโลกแล้วว่า ต้องได้รับการฝึกฝนตั้งแต่ปฐมวัย ต่อเนื่องจนถึงวัยผู้ใหญ่

การให้ความสำคัญและดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการทางวิชาการอย่างจริงจัง จึงจะทำให้เด็กไทยเติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพสามารถนำพาสังคมไทยให้อยู่ได้อย่างเข้มแข็งมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๒ การพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมสูงอายุที่กำลังเคลื่อนตัวมาอย่างรวดเร็ว

ในช่วงประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๓ สังคมไทยจะเป็นสังคมสูงอายุสมบูรณ์แบบ ที่มีประชากรประมาณ ๒๕% ของจำนวนประชากรรวมเป็นผู้สูงอายุวัยเกินกว่า ๖๐ ปี ดังนั้น ในภาวะการณ์ดังกล่าว จำเป็นที่สังคมไทยจะต้องเร่งพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตเป็นคนในวัยทำงานที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะแบกรับภารกิจดูแลสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบได้ มีงานวิจัย^๔ ชี้ว่าหากจะแบกรับสภาพสังคมสูงอายุสมบูรณ์แบบได้ เด็กในวันนี้จะต้องมีความสามารถในการสร้างผลิตผล (productivity) มากกว่า ๑ เท่าของคนรุ่นพ่อแม่

จากสภาพบริบทและเหตุผลสำคัญดังกล่าวข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง ไม่ควรปล่อยปละละเลยให้เด็กพัฒนาไปตามสภาพเงื่อนไขชีวิตของเด็กแต่ละคน แต่ละครอบครัว หรือแต่ละชุมชน หากจะต้องระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อวางรากฐานการพัฒนาทุนมนุษย์ของสังคมไทยให้เข้มแข็งโดยทั่วถึงและเสมอภาค เพื่อเป็นรากฐานของประเทศไทยที่เข้มแข็งยั่งยืนในอนาคตต่อไป

^๔ ศูนย์วิจัยธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๕๙

๕. สถานการณ์เด็กปฐมวัย และวิกฤตที่เด็กปฐมวัยกำลังเผชิญ

๕.๑ สถานการณ์เด็กปฐมวัยในภาพรวม

ภาพรวมของปัญหาเด็กปฐมวัยในเวลา ๑๘ ปี ที่ผ่านมาพบว่า เด็กปฐมวัย ร้อยละ ๓๐ หรือ ๑ ใน ๓ มีพัฒนาการล่าช้า (กรมอนามัย, ๒๕๕๗) โดยเฉพาะพัฒนาการด้านภาษามีความล่าช้าอย่างมาก ซึ่งภาษานั้นมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางปัญญา หรือ IQ และความฉลาดทางอารมณ์ EQ

รายงานวิจัยสำรวจพัฒนาการด้านทักษะสมองส่วนหน้า EF-Executive Functions ซึ่งเป็นสมองส่วนคิดและจัดการชีวิตในเด็กปฐมวัยไทย ในช่วงปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ พัฒนาการด้าน EF ล่าช้าประมาณ ๒๙% เป็นเด็กที่มีพัฒนาการด้าน EF ต่ำกว่าเกณฑ์อย่างชัดเจน ๑๔% และ ต่ำกว่าเกณฑ์เล็กน้อย ๑๕% โดยทักษะที่มีความล่าช้าจำนวนมากที่สุดคือ ยั้งคิดไตร่ตรอง ทักษะด้านความจำขณะทำงาน และทักษะการควบคุมอารมณ์ตามลำดับ ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมและความสำเร็จทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป (นวลจันทร์ จุฑาทักติกุล, ๒๕๕๙)

สถานการณ์อนามัยแม่และเด็กของประเทศไทยพบว่าหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๑๒ สัปดาห์มีเพียงร้อยละ ๕๗.๑ (รายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข) หมายความว่ายังมีเด็กทารกในครรภ์มารดาประมาณร้อยละ ๔๓ ยังไม่ได้รับการดูแลขณะที่สมองและระบบประสาทมีการเจริญเติบโตค่อนข้างมากและเมื่อเด็กเกิดออกมาแล้ว เด็กร้อยละ ๙.๔ มีน้ำหนักแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (๒,๕๐๐ กรัม) ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ออาการเกิดโรคเรื้อรังในกลุ่ม Metabolic Syndrome เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้เด็กในช่วงอายุ ๐ - ๕ ปี มีภาวะทุพโภชนาการ คือมีภาวะเตี้ย (ซึ่งมักสะท้อนถึงภาวะขาดอาหารเรื้อรัง) ร้อยละ ๑๐.๕ อ้วนร้อยละ ๘.๒ และพอมร้อยละ ๕.๔ (รายงานประจำปี พ.ศ.๒๕๕๙ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

ขณะที่ผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิเซฟประเทศไทย พบว่ามีเด็กที่กินนมแม่อย่างเดียวตลอด ๖ เดือน มีเพียงร้อยละ ๒๓ เท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากพ่อแม่ยังขาดความเข้าใจถึงความสำคัญของนมแม่และโภชนาการที่มีผลต่อสมองและพัฒนาการโดยรวมของเด็ก อีกทั้งแม่ต้องรีบกลับไปทำงาน ซึ่งกฎหมายแรงงานยังกำหนดให้แม่ลาคลอดได้ไม่เกิน ๓ เดือน

๕.๒ วิกฤตใหม่ในโลกที่ท้าทาย มีแนวโน้มทำให้เกิดผลกระทบทางลบกับเด็กปฐมวัย^{๑๐}

- **ความคาดหวังต่อความเก่งของลูก** เด็กถูกรอพรอกรว่าเข้าสู่การแข่งขันเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนชั้นนำ เกิดเป็นกระแสค่านิยมที่ไม่ถูกต้องในการพัฒนาเด็กครอบงำไปทั้งสังคม เด็กจึงถูกเร่งเรียนเขียนอ่าน ทำแบบฝึกหัดขวานปัญหา เวลาจึงใช้ในการพัฒนาด้านสติปัญญาแต่เพียงบางส่วนเท่านั้น พัฒนาการด้านอื่นๆ จึงถูกละเลย

- **การขาดการฝึกวินัยลูก** ความไม่รู้ ไม่เข้าใจ และขาดทักษะในการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว ประกอบกับชีวิตสมัยใหม่ที่เร่งรีบ และต้องการความสะดวก ทำให้เด็กไม่ได้รับการส่งเสริมวินัยทางบวก เด็กหลายครอบครัวถูกปล่อยปละละเลย หรือเข้มงวดและลงโทษเด็กรุนแรง ในครอบครัวมีลูกน้อย และส่วนหนึ่งยังเข้าใจว่าการฝึกวินัยเป็นการจำกัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

^{๑๐} OKMD ร่วมกับสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยฯ, ๒๕๖๐

● **การส่งเสริมให้เด็กใช้สื่อเทคโนโลยีตั้งแต่อายุน้อย** ด้วยความไม่ตระหนักรู้ในผลเสียที่มีต่อพัฒนาการโดยเฉพาะด้านสมองของเด็กทำให้พ่อแม่มักปล่อยให้เด็กเล่นเกมหรือใช้สื่อดังกล่าวโดยปราศจากการควบคุมอย่างเหมาะสม มีข้อมูลวิชาการ^{๑๑}ที่บ่งชี้ว่าการรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่เหมาะสมส่งผลให้เด็กเล็กมีความผิดปกติทางพัฒนาการและพฤติกรรมอย่างชัดเจนและสมาคมกุมารแพทย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา^{๑๒}มีคำแนะนำว่าเด็กก่อน ๒ ขวบไม่ควรให้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และเด็กอายุ ๒-๕ ปีควรจำกัดเวลาไม่เกิน ๑ ชั่วโมงต่อวันเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้ทำกิจกรรมอื่นเพื่อส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการให้ครบทุกด้าน^{๑๓} เนื่องจากการใช้สื่อผ่านหน้าจอแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสมทั้งเนื้อหาและรูปแบบ อาจส่งเสริมการเรียนรู้ได้ในกลุ่มเด็กอายุหลัง ๒ ปีเป็นต้นไป^{๑๓} แต่ทั้งนี้ต้องทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวังถึงผลกระทบที่มีต่อเด็กในทุกแง่มุม การมีนโยบายที่เหมาะสมต่อการใช้สื่อในเด็กจึงจะช่วยป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในอนาคตนอกจากกลุ่มเด็กทั่วไป ยังมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการช่วยเหลือตัวเองเพื่อการดำรงชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมาก ซึ่งอาจเริ่มนำมาใช้ได้ตั้งแต่ช่วงปฐมวัย^{๑๔}

● **กระแสความคาดหวังให้ลูกได้เรียนภาษาที่สองตั้งแต่วัยเด็ก** เพื่อประโยชน์ในโลกสมัยใหม่ ทำให้พ่อแม่เร่งรัดการเรียนภาษาต่างประเทศให้กับลูกโดยลดความสำคัญของภาษาแม่ในช่วงวัยที่เด็กกำลังพัฒนาการสื่อสารทำความเข้าใจโลกผ่านภาษา และใช้ภาษาแม่เป็นเครื่องมือในการคิด ซึ่งการพัฒนาภาษาที่สองนั้นหากเป็นไปได้โดยธรรมชาติในชีวิตประจำวัน เช่น มีพ่อหรือแม่หรือบุคคลในครอบครัวที่พูดภาษาที่สองเป็นธรรมชาติ ก็จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่สองที่ดีไม่มีความเครียด ทั้งเป็นการพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า (Executive Functions) ด้วยเนื่องจากสมองต้องมีการสลับสับเปลี่ยนภาษาอยู่ต่อเนื่องแต่หากเป็นการฝึกระบบภาษาเช่นการส่งลูกปฐมวัยไปติว โดยที่วิถีในครอบครัวไม่มีการใช้ภาษาที่สอง ก็จะทำให้เด็กเกิดความเครียด และไม่ใช่น่าพัฒนาการโดยรวม

๕.๓ กรอบคิดที่ผิดเพี้ยนไปจากหลักการปฐมวัยและการไม่ยึดมั่นในหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยของสังคมในปัจจุบัน

- สังคมมีกรอบคิดที่คลาดเคลื่อนไปจากหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ครอบครัวไทยและสังคมไทยยังมีความเข้าใจหรือกรอบคิดที่คลาดเคลื่อนไปจากหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย และทัศนคติที่ส่งผลในทางลบต่อเด็กปฐมวัย อาทิ “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” “เด็กไร้เดียงสา ยังไม่รู้เรื่องอะไร” จึงไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ตัดสินใจ และผู้ใหญ่รับฟังเด็กน้อย “อย่าขมเดี้ยวเดี้ยวเดี้ยว” “อยู่อนุบาลต้องอ่านออกเขียนได้” ซึ่งตัดสินความสามารถของเด็กปฐมวัยจากการอ่านเขียนคิดเลขเก่ง เป็นต้น ความเข้าใจหรือกรอบคิดดังกล่าวของสังคมไทยไม่ได้รับการปรับเปลี่ยนให้ถูกต้องตามหลักการในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเพราะพ่อแม่และผู้ใหญ่ทั่วไปไม่ได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแล พัฒนา และให้โอกาสการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยตามที่สมควรเมื่อกรอบคิดผิด ย่อมกระทบทางลบต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทั่วประเทศ

^{๑๑} รศ.นพ. วีระศักดิ์ ชลไชยะ สาขาวิชาพัฒนาการและการเจริญเติบโต ภาควิชาการกุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๑๒} สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

^{๑๓} Anderson DR, et al. Digital screen media and cognitive development. Pediatrics, ๒๐๑๗; ๑๔๐: S๕๗-S๖๑.

^{๑๔} เท็ดพงษ์ทองศรีราช และคณะ เทคโนโลยีสารสนเทศกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ว.กุมารเวชศาสตร์ ๒๕๕๗; ๕๓: ๘๐-๘.

- การไม่ยึดมั่นในหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แม้ประเทศไทยจะมีหน่วยบริการทางอนามัยเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัย สถาบันวิชาการ และหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ แต่ที่ผ่านมา การบริหารจัดการการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยในภาพรวม ยังคงไม่ได้รับการแก้ไข กลับปล่อยให้ ความเชื่อ ความเข้าใจและค่านิยมที่ผิด ยังคงอยู่ในการอบรมเลี้ยงดู พัฒนา และจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ในทุกระดับตั้งแต่ปัจเจกบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน สังคมไทยขาดการใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนาเด็ก อย่างแท้จริง

ผู้ที่รู้มาเรียนมา และประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ไม่ยึดมั่นตามหลักการที่ควรจะเป็น เช่น ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับยังยอมให้มีนโยบายเร่งเรียนเขียนอ่านในเด็กปฐมวัยอยู่ทั่วไป ตามกระแสค่านิยมของพ่อแม่ มีการสอบคัดเลือกเด็กซึ่งเป็นระบบแพ้คัดออก เป็นผลให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาตามที่ถูกที่ควร เด็กเครียด ไม่มีความสุข และขาดโอกาสพัฒนาทักษะที่จำเป็นต้องเกิดขึ้นและฝังรากไว้ในช่วงปฐมวัยจนประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่การจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างขาดทิศทาง

๖. การบริหารและการจัดการที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ยังขาดเอกภาพ และประสิทธิภาพ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ล้วนเป็นการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย หลายหน่วยงาน เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาของการเริ่มต้นชีวิต ที่ทุกมิติทั้ง สุขภาพ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม การเรียนรู้ ฯลฯ ต้องดำเนิน ประสาน และส่งเสริมไปพร้อมๆ กัน

ปัจจุบันในประเทศไทย มีกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างน้อย ๔ กระทรวง คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย แต่**ปัญหาคือการขาดเอกภาพและประสิทธิภาพในการบูรณาการงานภาพรวม** เนื่องจากข้อเท็จจริงคือ ภารกิจในการดูแลเด็กปฐมวัย ไม่ได้เป็นภารกิจหลักของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง มีลักษณะเป็น “งานฝาก” และมีลักษณะต่างคนต่างทำ แต่ละหน่วยงานต่างมีตัวชี้วัดและมาตรฐานของตนเอง ที่แตกต่างกัน และข้อมูลของเด็กแต่ละคนก็ยังคงอยู่ในแต่ละหน่วยงาน ขาดการเชื่อมโยงและใช้ฐานข้อมูลกลาง ร่วมกันและ**เนื่องจากเป็น “งานฝาก”**ดังนั้น บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยจึงมีจำนวนจำกัดมาก ในแต่ละกระทรวง

แม้ว่าจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดนโยบายการพัฒนาดูแลเด็กปฐมวัยก็ตาม แต่ก็ยังขาดกลไก เชื่อมประสานระหว่างภาคนโยบาย และภาคปฏิบัติ ระหว่างกระทรวงกับกระทรวง ระหว่างส่วนกลางและ หน่วยงานต่างๆ ในระดับพื้นที่ การขาดหน่วยงานกลางที่จะทำหน้าที่ในด้านการขับเคลื่อน การศึกษาวิจัยและ ติดตามสถานการณ์เด็กปฐมวัยไทยและสากลโลก การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการพัฒนา เด็กปฐมวัยให้กับสังคมไทย งานปฐมวัยจึงมีทั้งความทับซ้อน ขาดการดูแล และเท่าทันสถานการณ์ด้านปฐมวัย

จากผลดังกล่าวจึงกระทบต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย อีกทั้งเมื่อมีการประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ศูนย์เด็กเล็กซึ่งมีจำนวน ๑๙,๘๒๐ แห่งทั่วประเทศ อยู่ในเกณฑ์ “พอใช้ ต้องปรับปรุง หรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน” ประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนศูนย์ทั้งหมด ดังนั้น ด้วยคุณภาพของสถานพัฒนา

เด็กปฐมวัยเช่นนี้ ย่อมไม่น่าแปลกใจที่เด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการล่าช้าทุกด้าน ถึง ๒๕-๓๐% ต่อเนื่องมาเป็นเวลายาวนาน

จึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลและพัฒนาเด็ก “ปฐมวัย” ซึ่งเป็นรากฐานของชีวิต เป็นรากฐานของการสร้างประชากรและความมั่นคงของชาติอย่างจริงจัง ประเทศไทยไม่อาจรอได้อีกต่อไป “ด้วยการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย” เพื่อเป็นหลักประกัน ค้ำครองสิทธิและโอกาสของเด็กไทยทุกคน ว่าเด็กปฐมวัยทุกคนจะได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ต่อเนื่อง โดยเท่าเทียมและทั่วถึง เพื่อเป็นหลักประกันว่า เด็กทุกคนจะได้เติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพ ที่จะแบกรับภารกิจดูแลและสร้างสรรค์สังคมต่อจากผู้ใหญ่ได้อย่างแท้จริงเพื่อเป็นหลักประกันว่า สังคมไทยจะมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

บทที่ ๒

เจตนารมณ์และประเด็นสำคัญ ของ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๒

พระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อยกระดับความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้อยู่ในลำดับต้นของวาระแห่งชาติ และเพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนในประเทศได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามหลักวิชาการที่กล่าวในช่วงปฐมวัย (ตั้งแต่แรกเกิด- ๖ ปี โดยคำนึงถึงรอยเชื่อมในช่วงวัยที่ได้รับการศึกษาในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาล ระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา) เป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นวัยที่สมองพัฒนาสูงสุด และการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด อีกทั้งการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรอบด้านอย่างเหมาะสมจะเป็นรากฐานของทุนมนุษย์ที่สำคัญต่อคุณภาพชีวิตของเด็กไปจนตลอดชีวิต การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม อีกทั้งจะทำให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความต่อเนื่อง ทัวถึง และเท่าเทียม โดยให้มีระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สร้างการมีส่วนร่วมบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น ชุมชน จนถึงครอบครัว ให้มีกระบวนการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความหลากหลาย แต่เป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

การมีกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย จะเป็นหลักประกันให้เด็กปฐมวัยที่อยู่ช่วงวัยสำคัญได้รับการอบรมเลี้ยงดู พัฒนา ให้การศึกษา และได้รับการปกป้องเป็นพิเศษ โดยหลักการสำคัญของ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. การกำหนดให้มีหน่วยงานกลางการพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้คณะกรรมการนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

๑) เนื่องด้วยเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยเริ่มต้นของชีวิต ระบบต่างๆภายในร่างกายถูกกำหนดให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และพัฒนาได้ใกล้เคียงผู้ใหญ่มากขึ้นเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยเรียน อย่างไรก็ตาม สมองและระบบประสาทเป็นส่วนที่แม้จะเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างมากในช่วงปฐมวัย แต่ยังคงมีการพัฒนาต่อเนื่องไปเรื่อยๆ มนุษย์จึงมีการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาหรือจัดการศึกษาเด็กในช่วงปฐมวัยจึงต้องประกอบด้วย การดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน โดยหลักการดังกล่าว การบูรณาการจะทำได้ดีที่สุดในพ่อแม่หรือครอบครัวของเด็กแต่ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในโลกยุคปัจจุบันของประเทศไทย ครอบครัวส่วนใหญ่ไม่สามารถให้การเลี้ยงดูเด็กได้โดยลำพัง รัฐโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ จึงเข้ามาช่วยจัดบริการหรือสวัสดิการให้แก่เด็กและครอบครัว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสังกัดกระทรวงหลัก ๔ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ แม้จะมีความพยายามบูรณาการการทำงานมายาวนานระยะหนึ่งโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ(ก.พ.ป.) ซึ่งมีการจัดตั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีหน่วยงาน “สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)” ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ ก.พ.ป. การดำเนินงานต่างๆ ของเด็กปฐมวัยยังคงแยกส่วนค่อนข้างมาก ตามข้อจำกัดของการบริหารจัดการภายใต้ระเบียบราชการของแต่ละหน่วยงาน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

นอกจากนี้สำนักมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นสำนักงานเลขานุการของ ก.พ.ป. และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ ก.พ.ป. เป็นหน่วยงานเชิงนโยบายของ สกศ. มีภาระงานที่รับผิดชอบครอบคลุมงานทุกเรื่องในด้านมาตรฐานการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ จึงมีข้อจำกัดในการช่วยขับเคลื่อนงานเด็กปฐมวัย และมักจะประสานงานได้เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย หากการขับเคลื่อนงานด้านเด็กปฐมวัยเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อความสำเร็จในการพัฒนากำลังคนของประเทศไทย ไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ ตามเป้าหมายเช่นเดียวกับที่การจัดการเรื่องน้ำมีความสำคัญมากต่อทั้งการพัฒนาประเทศ และความมั่นคงด้านภัยพิบัติ การมีหน่วยงานหลักเพื่อบูรณาการงานต่างๆที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นเร่งด่วน

๒) เพื่อให้บทบาทของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีความเข้มแข็ง คล่องตัว และฉับไวในการตัดสินใจและดำเนินงาน บนฐานข้อมูลที่เป็นจริง ทันต่อสถานการณ์ ในทุกแง่มุมของการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหลายมิติ รวมทั้งบูรณาการการทำงานด้านปฐมวัยที่อยู่ในกระทรวงต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นสำนักงานที่ทำงานเต็มกำลังอย่างมีประสิทธิภาพให้กับคณะกรรมการฯ ตามอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการฯ และสำนักงาน ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ จะต้องมีทรัพยากรงบประมาณและอัตรากำลังคนทำงาน สอดคล้องกับภารกิจที่สำคัญดังกล่าวนี้ผ่านกลไกของ “แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย” ซึ่งเป็นแผนที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปของอนุกรรมการบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่คณะกรรมการนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่งตั้ง ซึ่งสำนักงานจะทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยตามแผนดังกล่าวด้วย

๓) การจัดตั้งให้มีคณะกรรมการนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัยและสำนักงานเป็นการเฉพาะพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการลงทุนครั้งสำคัญของประเทศ หากพิจารณาตามหลักการความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามที่มีกล่าวอ้างถึงก่อนหน้านี้ อาจกล่าวได้ว่าการลงทุนครั้งนี้จะให้ผลตอบแทนแก่ประเทศชาติในระยะยาวได้อย่างคุ้มค่า เมื่อเทียบกับการลงทุนอื่นๆ ปัจจุบันประเทศไทยกำลังลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานด้วยงบประมาณจำนวนมหาศาลเพื่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว การลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งถือเป็นการลงทุนพื้นฐานด้านการพัฒนากำลังคนและใช้งบประมาณจำนวนไม่มากนักจะให้ผลตอบแทนสูงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากประเทศจะมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต และเป็นกำลังขับเคลื่อนสังคมไทยในทุกด้านให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการ(คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย) มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งต้องสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำไปปฏิบัติ

(๒) อนุมัติแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

(๔) เสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) บูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัยของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้เป็นไปตามนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๖) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยเข้าศึกษาในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา เพื่อมิให้มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

(๘) กำหนดสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๙) ติดตามและส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

(๑๐) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๑๑) ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูอาจารย์สามารถดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๑๒) ประสานงานและให้ข้อมูลแก่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือเด็กปฐมวัยซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๗ ให้มีคณะกรรมการบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะกรรมการในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) **จัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ**

(๒) กำหนดแนวทางบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๓) จัดทำแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๔) กำหนดแนวทางการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) จัดทำมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๖) จัดทำสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย องค์กรประกอบ จำนวน คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของ คณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๘ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม งานวิชาการ การศึกษาข้อมูลและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ และมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๒) วิเคราะห์และเสนอแนะมาตรการเพื่อผลักดันและสนับสนุนการนำนโยบายระดับชาติด้าน

การพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติตลอดจนพิจารณาเสนอแนะแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๓) จัดทำและพัฒนากลไกและระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตลอดจนร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๖) เสนอแนะแนวทางการจัดสรรและแสวงหาทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อคณะกรรมการ

(๗) จัดให้มีการศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๘) สืบค้นและเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กปฐมวัยเพื่อจัดทำฐานข้อมูล รวมทั้งติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย และเผยแพร่ข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

(๙) จัดทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย และแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมายเลขาธิการสภาการศึกษาอาจมอบหมายให้รองเลขาธิการสภาการศึกษาคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบบังคับบัญชางานการพัฒนาเด็กปฐมวัย แล้วรายงานต่อเลขาธิการสภาการศึกษาได้

๒. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน

หลักการและเหตุผล

ต้องสร้างหลักประกันให้เด็กปฐมวัยทุกคน ได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ต่อเนื่อง ทัวถึง และเท่าเทียมตามหลักวิชาการโดยให้มีระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่บูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น ชุมชน จนถึงครอบครัว ให้เป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

ภายใต้การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงานที่จะเกิดขึ้นใหม่ จะทำให้เกิดหลักประกันว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มต่างๆ ที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงองค์ประกอบอื่นๆ ของครอบครัวแตกต่างกัน ได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างเสมอภาคและสอดคล้องกับบริบทของเด็กและครอบครัว ซึ่งทำได้ยาก หากมีการดำเนินงานแยกส่วนดังเช่นในปัจจุบัน

มาตรา ๕ การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มารดาได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์เพื่อให้บุตรที่อยู่ในครรภ์ มีสุขภาพและพัฒนาการที่ดี

(๒) ให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด

(๓) ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่รอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ

(๔) สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้

(๕) บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

(๖) ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๓. การพัฒนาเด็กปฐมวัยครอบคลุมเด็กปฐมวัยตั้งแต่ในครรภ์มารดา จนถึงอายุ ๖ ปีโดยคำนึงถึง รอยเชื่อมในช่วงวัยที่ได้รับการศึกษาในแต่ละตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาล ระดับอนุบาลและระดับ ประถมศึกษา

หลักการและเหตุผล

- การพัฒนาเด็กปฐมวัยครอบคลุมการพัฒนาเด็กตั้งแต่ทารกในครรภ์มารดา

การพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเริ่มต้นที่ทารกในครรภ์มารดา ดังที่ปรากฏในนิยาม “เด็กปฐมวัย” ในยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยระยะยาว ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙^{๑๕} “ให้หมายรวมถึงทารกในครรภ์มารดา” เนื่องจากพบว่าขณะที่เป็นทารกในครรภ์จนถึงอายุประมาณ ๓ ปี หากไม่ได้รับการกระตุ้นอย่างเหมาะสม จะเกิดผลกระทบต่อการสร้างเส้นใยประสาท ทำให้สมองพัฒนาไม่เต็มที่ ส่งผลให้ศักยภาพการเรียนรู้ลดลง

สอดคล้องกับข้อมูลจากองค์การ Unicef^{๑๖} ที่ชี้ว่า การพัฒนาสมองของเด็กเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ออยู่ในครรภ์มารดา การก่อรูปของเซลล์สมองของทารกดำเนินการเสร็จสิ้นตั้งแต่ก่อนคลอด โดยเมื่อแรกเกิดทารกก็มีเซลล์สมองประมาณ ๑๐๐ ล้านเซลล์แล้ว และเมื่อคลอดออกมาแล้วการพัฒนาสมองก็ยังดำเนินต่อไปอย่างรวดเร็ว ด้วยการสร้างการเชื่อมต่อของเส้นใยประสาทไปตลอดช่วงปฐมวัย

เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในครรภ์มารดาได้อย่างเหมาะสม หญิงตั้งครรภ์จำเป็นต้องได้รับการดูแลตั้งแต่ระยะแรกของการตั้งครรภ์ แต่อัตราการฝากครรภ์ครั้งแรกในช่วง ๑๒ สัปดาห์แรกของชีวิตเด็กมีเพียงร้อยละ ๕๗ และจำนวนครั้งการฝากครรภ์คุณภาพก็ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นตัวชี้วัดในการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุขแต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายในหลายปีที่ผ่านมาเนื่องด้วยหญิงตั้งครรภ์และครอบครัวอาจยังไม่เห็นความสำคัญของการดูแลและฝากครรภ์ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ตลอดจนหน่วยบริการมีภาระงานมาก ทำให้การดำเนินงานมีลักษณะตั้งรับเป็นหลัก ดังนั้นเด็กปฐมวัย (โดยเฉพาะในกลุ่มที่ครอบครัวด้อยโอกาสทางสังคม) จำนวนมากไม่ได้รับการดูแลตั้งแต่วันแรกของชีวิตอย่างมีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป จึงอาจกล่าวได้ว่ามีความเหลื่อมล้ำเกิดขึ้นตั้งแต่เด็กยังไม่เกิด หากต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลสูงสุด จึงควรต้องให้การดูแลเด็กตั้งแต่ช่วงอยู่ในครรภ์มารดา

- การพัฒนาเด็กปฐมวัยครอบคลุม จนถึงอายุ ๖ ปี โดยคำนึงถึงรอยเชื่อมในช่วงวัยที่ได้รับการศึกษา ในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาล ระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา

ปัจจุบัน นานาชาติได้ยอมรับกันเป็นหลักสากลแล้วว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องครอบคลุมถึง ๘ ปี งานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่าการดูแลและพัฒนาเด็กจนถึงวัยแปดปี มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางร่างกาย สมอง อารมณ์ จิตใจ ความรู้ความเข้าใจและการเคลื่อนไหว กระบวนการคิด ของเด็ก^{๑๗}

องค์การ UNESCO^{๑๘} ได้นิยามว่า ช่วงปฐมวัยคือช่วงเวลาตั้งแต่เกิดถึง ๘ ปี เป็นช่วงเวลาของการเจริญเติบโตอย่างเด่นชัดและมีการพัฒนาของสมองขึ้นถึงจุดสูงสุดในช่วงนี้เป็นช่วงที่อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและ ผู้คนที่อยู่รอบตัวจะมีผลต่อเด็กสูงมาก

^{๑๕} กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๐

^{๑๖} <https://www.unicef.org/dprk/ecd.pdf>

^{๑๗} (Unicef, ๒๐๐๑; Howard University, ๒๐๑๒)

^{๑๘} <https://en.unesco.org/themes/early-childhood-care-and-education>

World Bank^{๑๙} ให้คำนิยามว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย (Early Childhood Development -ECD) หมายถึงการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษาและอารมณ์-สังคมของเด็กจากในครรภ์ ไปจนถึงอายุ ๘ ปี

ในช่วงอายุแรกเกิดถึง ๘ ปี เด็กจะค่อยๆเติบโต มีพัฒนาการและการเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น เด็กแต่ละคนจะมีการเจริญเติบโตและพัฒนาทักษะต่างๆได้ในอัตราและรูปแบบที่แตกต่างกันได้มากพอสมควรทั้งจาก ศักยภาพที่มีอยู่และสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูที่ต่างกันด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงทำให้เด็กจำนวนมากต้องไปอยู่ ศูนย์เด็กเล็กหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยประเภทต่างๆตั้งแต่อายุประมาณ ๒-๓ปี และเข้าสู่ระบบการศึกษา อย่างเต็มรูปแบบเหมือนเด็กวัยเรียนที่อายุประมาณ ๖-๗ ปี ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ตรงกับช่วงเวลาที่เด็กกำลัง พัฒนาทักษะพื้นฐานในการช่วยเหลือตัวเองและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเด็กแต่ละคนมีความพร้อม ในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ไม่เท่ากัน จึงจำเป็นต้องมีระบบการดูแล ช่วยให้เด็กมีการพัฒนาและเรียนรู้ ต่อเนื่องได้อย่างราบรื่น โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหากได้รับ โอกาสและการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมเต็มที่ในช่วงวัยเด็กเล็ก จะทำให้การเริ่มต้นสำหรับการเรียนรู้ในระบบ การศึกษา ใกล้เคียงหรือเท่ากับเด็กปกติทั่วไป

มาตรา ๓

“เด็กปฐมวัย” หมายความว่า เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

“การพัฒนาเด็กปฐมวัย” หมายความว่า การดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หญิงตั้งครรภ์ หรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัย

มาตรา ๕ การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้มารดาได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์เพื่อให้บุตรที่อยู่ในครรภ์มีสุขภาพและพัฒนาการที่ดี
- (๒) ให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด
- (๓) ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับ หลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ
- (๔) สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้
- (๕) บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก
- (๖) ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

^{๑๙} The World Bank, ๒๐๑๐,

<http://siteresources.worldbank.org/EXTAFRREGTOPEDUCATION/Resources/444707-1291071725351/ECCD-factsheet-final.pdf>

๔. การสร้างรอยเชื่อมต่อที่ราบรื่นของเด็กปฐมวัย ระหว่างระดับชั้นอนุบาลต่อประถมศึกษา

การเปลี่ยนผ่านจากระดับอนุบาลของเด็กปฐมวัย เข้าสู่การศึกษาอย่างเป็นระบบในช่วงชั้นประถมศึกษา นั้น เป็นอีกหนึ่งช่วงเวลาที่สำคัญยิ่งยวดต่อพัฒนาการของเด็ก หากเด็กเข้าสู่ช่วงดังกล่าวโดยไม่ราบรื่น ปรับตัวไม่ได้ ถูกกดดันให้ต้องเข้าสู่ประถมศึกษาโดยไม่มีความพร้อม พบว่านำไปสู่ความเครียด และกระทบต่อพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องไปอีกยาวนาน

UNESCO^{๒๐} ชี้ว่า ช่วงอายุ ๖-๘ ปี เป็นรอยเชื่อมต่อไปสู่การศึกษาอย่างเป็นทางการ ที่เด็กยังต้องการความรัก ความปลอดภัย และความหวังเป็นหลักต่อเนื่องมาจากปฐมวัยตอนต้น

หน่วยงานการศึกษาของประเทศไอร์แลนด์ (National Council for Curriculum and Assessment (NCCA) of Ireland)^{๒๑} ยืนยันจากการทบทวนงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง พบว่าประสบการณ์ที่เป็นบวกในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญนี้เป็นเครื่องทำนายความสำเร็จในอนาคตของเด็ก ทั้งด้านสังคม อารมณ์ และการศึกษา รวมทั้งชี้ว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านนี้เป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้ง พ่อแม่ ครอบครัว ครูเด็กเล็ก และครูประถมจะต้องรับรู้ เข้าใจ สื่อสารและร่วมมือกัน เพื่อจะสนับสนุนช่วงเปลี่ยนจากอนุบาลเข้าสู่ประถมของเด็กให้ราบรื่น เกิดผลดี

NCCA ยังชี้ต่อไปว่า ต้องเปลี่ยนความเข้าใจเรื่อง “เด็กมีความพร้อมต่อการเข้าโรงเรียน” ให้ถูกต้อง และสำหรับโรงเรียนก็ต้อง “มีความพร้อม” ที่จะรับเด็กที่ส่งต่อมาจากระดับอนุบาลอย่างถูกต้องด้วย ข้อค้นพบในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ได้แก่ “การเปลี่ยนผ่านด้วยดีจะส่งผลกระทบยาวต่อความสำเร็จในการศึกษาและพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็ก (Dockett and Perry, ๒๐๐๗; Dunlop and Fabian, ๒๐๐๗; Peters, ๒๐๑๐; Sayers, West, Lorains, Laidlaw, Moore and Robinson, ๒๐๑๒, Margetts, ๒๐๐๙; Centre for Excellence and Outcomes in Children and Young People’s Services (C4EO), ๒๐๑๐).

การเปลี่ยนผ่านจากอนุบาลสู่ประถมศึกษาเป็นที่รู้กันดีว่า เป็นหนึ่งในช่วงเปลี่ยนทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดที่เด็กเล็กต้องประสบ เป็นช่วงที่เด็กต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงจำนวนมาก ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความคาดหวังในการเรียน กฎระเบียบและวิถีชีวิตประจำวัน สถานะทางสังคม อัตลักษณ์ และสัมพันธภาพ ทั้งของเด็กและครอบครัว (Hirst, Jervis, Visagie, Sojo and Cavanagh, ๒๐๑๑).

สำหรับเด็กจำนวนมาก การย้ายจากอนุบาลเข้าสู่ประถมศึกษาเป็นประสบการณ์ที่น่ากลัว ไม่เพียงแต่เปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางกายภาพเท่านั้น แต่เด็กถูกคาดหวังว่าต้องทำงานได้ด้วยตนเอง ต้องมีเพื่อนใหม่ และปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวังของครูและกิจวัตรต่างๆแบบชั้นประถม (Dail & McGee, ๒๐๐๘; Dunlop, ๒๐๐๓; Loizou, ๒๐๑๑; Margetts, ๒๐๐๒) ดังนั้น เพื่อให้มั่นใจว่า เด็กทุกคนจะได้รับโอกาสที่ดีที่สุดให้สามารถปรับตัวได้สำเร็จ จึงต้องมีระบบสนับสนุนที่ดีพอ และปัจจัยหรือระบบสนับสนุนที่สำคัญที่สุดคือ ความร่วมมือกันระหว่างครูประถมกับครูอนุบาล ทั้งในการเข้าใจปรัชญาและมีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน (Dockett & Perry, ๒๐๐๓a).^{๒๒}

องค์กร OECD (p.๕๙)^{๒๓} ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีภารกิจด้านการพัฒนาเศรษฐกิจโดยให้ความใส่ใจกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็ให้คำแนะนำแก่ประเทศสมาชิกว่า “ควรให้ความใส่ใจต่อความท้าทายใน

^{๒๐} UNESCO, ๒๐๐๒

^{๒๑} Research Report, No. 19, <https://www.ncca.ie/media/2471/transition-research-report-no-19.pdf>

^{๒๒} Australasian Journal of Early Childhood Volume ๓๗ Number ๔ December ๒๐๑๒

^{๒๓} OECD, ๒๐๐๑,

ช่วงเปลี่ยนผ่านนี้” โดยให้มุ่งสร้างการเชื่อมต่อในหลักสูตรของทั้งสองระบบซึ่งนานาประเทศรวมทั้งกรมการศึกษา การจ้างงาน และความสัมพันธ์ในที่ทำงานของรัฐบาลออสเตรเลีย^{๒๔} ก็ได้นำมาจัดทำเป็นแนวทางจัดการปฐมวัย และประถมศึกษาของประเทศ ด้วยตระหนักว่า การเปลี่ยนผ่านนี้ไม่ใช่แค่เหตุการณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สำคัญ แต่ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการปรับตัวครั้งนี้จะส่งผลต่ออนาคตทางการศึกษาและอนาคตในการพัฒนาอารมณและ สังคมของเด็กอย่างสำคัญ

Harrison et al. (๒๐๐๙) พบว่า เมื่อหลักสูตรและแนวทางจัดการเรียนการสอนของทั้งระดับ อนุบาลและประถมศึกษาไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน เด็กจะมีความมั่นใจสูงกว่า และสามารถเข้าร่วม ในการเรียน ทั้งมีการพัฒนาความร่วมมือในการเรียนกับเพื่อนได้อย่างแท้จริง

หลักการการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของสังคมไทยมีความหลากหลายค่อนข้างมาก เนื่องจาก หลักสูตรแกนกลางของประเทศกำหนดแนวทางไว้เพียงกว้างๆ เพื่อให้สถานศึกษาไปกำหนดวิธีการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับบริบท หรือหลักสูตรการเรียนรู้ที่มีแตกต่างกัน แต่เมื่อเข้าสู่ ระดับประถมศึกษา การจัดการศึกษามีความหลากหลายน้อยมาก เนื่องจากถูกกำหนดโดยหลักสูตรที่มีกลุ่ม สารวิชาเป็นกรอบ เด็กจำนวนมากจึงผ่านประสบการณ์ในรอยเชื่อมต่อไม่ราบรื่นนัก

พระราชบัญญัตินี้จึงให้อำนาจคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้การเสนอแนะและ ให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับประถมศึกษาให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

จึงได้ระบุในมาตรา ๑๔ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษา ของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

๕. กำหนดให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามหลักการพัฒนา เด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหลายหน่วยงาน การบูรณาการเพื่อให้ มีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องเกิดขึ้นทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ด้วยโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ ของหน่วยราชการในปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานที่มีความเหมาะสมมากที่สุดใน การบูรณาการงานในระดับปฏิบัติ เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ มีศูนย์เด็กเล็กให้บริการแก่เด็กในช่วงอายุประมาณ ๒-๕ ปี อปท. บางแห่งมีสถานศึกษาในระดับอนุบาลหรือประถม และมีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงเล็กน้อยแห่ง ที่มีสถานบริการด้านสาธารณสุข หากแนวโน้มการพัฒนา ประเทศที่เน้นให้หน่วยงานราชการเป็นหน่วยงานด้านวิชาการมากกว่างานบริการ และให้มีการกระจายอำนาจเพิ่ม มากขึ้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบการพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชน

^{๒๔} Department of Education, Employment and Workplace Relations, ๒๐๐๙

ให้ครอบคลุมทั้งมิติด้านการสาธารณสุข การศึกษา ตลอดจนการจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัยรวมทั้งในเรื่องอื่นๆ จึงสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง

จึงได้ระบุไว้ใน

มาตรา ๒๔ สถานพยาบาลของหน่วยงานของรัฐ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** หรือภาคเอกชน ที่มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขแก่หญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีการให้บริการสุขภาพแก่มารดาและบุตรอย่างทั่วถึง โดยให้บริการวางแผนครอบครัว การอนามัยเจริญพันธุ์ การฝากครรภ์ การเตรียมความพร้อมการเป็นบิดามารดา ตลอดจนให้บริการการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การส่งเสริมโภชนาการ การส่งเสริมพัฒนาการ และการส่งเสริมการให้นมมารดาแก่บุตรตั้งแต่แรกเกิดอย่างน้อยหกเดือน

มาตรา ๒๕ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีการอบรมเลี้ยงดู เพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ และจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๒๖ หน่วยงานของรัฐ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** หรือภาคเอกชนที่มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัยรวมทั้งติดตามดูแลเด็กปฐมวัยให้ได้รับสวัสดิการและบริการด้านการคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง

มาตรา ๒๗ นอกจากการดำเนินการตามมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หน่วยงานของรัฐ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** และภาคเอกชนที่มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุข จัดการศึกษาและจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความรู้ ส่งเสริมทักษะ และสร้างเสริมเจตคติที่ดีแก่ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง

(๒) จัดให้มีการคัดกรองที่เป็นระบบและได้มาตรฐานเพื่อค้นหาเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม หรือสติปัญญา หรือเด็กปฐมวัยที่ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการการพัฒนาเป็นพิเศษอย่างทันที่ และจัดให้เด็กปฐมวัยเหล่านี้ได้รับสิทธิและโอกาสในการพัฒนาที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความช่วยเหลืออื่นใดทางการพัฒนาและการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสมกับความจำเป็น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

๖. การสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย และการสร้างกระบวนการใหม่ ๆ ของครอบครัว ชุมชน สังคม เกี่ยวกับเป้าหมาย และวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชา

หลักการและเหตุผล

“พ่อแม่คือครูคนแรกและเป็นครูที่อยู่กับเด็กยืนยงที่สุด”

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ว่า เมื่อพ่อแม่ผู้ปกครองกับบุคลากรแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ และยึดแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกัน อย่างสมอบต้นเสมอปลาย ในการหล่อหลอม การจัดวิถีชีวิตประจำวัน ใส่ใจ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะได้รับประโยชน์อย่างมาก รวมทั้งคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กก็จะดีขึ้น พ่อแม่ผู้ปกครองที่บ้านจะดูแลเด็กได้ดีขึ้น และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่บ้านก็จะดีขึ้น แม้แต่ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ มีทรัพยากรน้อย ก็ยังสามารถจัดการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้ลูกได้^{๒๕}

องค์การ UNICEF^{๒๖} ได้ชี้ว่า ทุกครอบครัวที่มีเด็กเล็กจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน ด้วยเหตุที่พัฒนาการของเด็กเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับความอยู่ดีมีสุขของพ่อแม่ผู้ปกครองของตน และ “ยูนิเซฟตระหนักดีว่าสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้ปกครองดูแล กับเด็กเล็กนั้นเป็นฐานรากที่ดีที่สุดของพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีความสุข”

หน่วยงานพัฒนาการปฐมวัยแห่งประเทศเนเธอร์แลนด์^{๒๗} ศึกษาพบว่า “การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพไม่ใช่เพียงการทำงานกับเด็ก แต่เป็นการทำงานและสนับสนุนครอบครัวด้วย” ดังนั้นจึงเสนอให้มีการระบุเรื่องการสนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครองทั้งในการฝึกอบรมครูรุ่นใหม่ และในการพัฒนาครูประจำการด้วย รวมทั้งเรียกร้องให้ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่เกี่ยวข้องตระหนักให้ชัดว่า คุณภาพของการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ตินั้น ก็จะช่วยลดความเครียดในชีวิตของครอบครัว และจะส่งผลต่อการเสริมพลังของครอบครัว เพื่อเด็กปฐมวัยด้วยเช่นกัน

OECD และ องค์การ UNICEF ได้ชี้ว่า^{๒๘} เป็นสิทธิและภาระหน้าที่ขั้นพื้นฐานของพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการศึกษาของเด็กปฐมวัย ด้วยเหตุที่ ทั้งตัวพ่อแม่ผู้ปกครองและสิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองทำ จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างทรงพลังยิ่ง มีงานวิจัยที่หนักแน่นมากมายที่ชี้ว่า สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ในบ้าน พฤติกรรมตลอดจนทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่งผลลัพท์ที่ตัวเด็กโดยตรง ดังนั้น ปัจจัยสำคัญคือให้พ่อแม่จัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมการกระตุ้นการพัฒนาสติปัญญาที่มากพอและมีคุณภาพ พ่อแม่ผู้ปกครองมีความไวต่อการรับรู้สภาวะของเด็ก และให้การสนับสนุนทางอารมณ์ที่เอาเด็กเป็นตัวตั้ง รวมทั้งให้คุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยการทำงานอย่างใกล้ชิด เข้าอกเข้าใจและรับผิดชอบ ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับบุคลากรด้านการปฐมวัย จะส่งผลดีต่อการพัฒนาของเด็ก

^{๒๕} Barbarin et al., ๒๐๐๘; Boyce et al., ๒๐๑๐; Ermisch, ๒๐๐๘; Feinstein et al., ๒๐๐๗, ๒๐๐๘; Hauser-Cram et al., ๒๐๐๓.

^{๒๖} <https://www.unicef.org/eca/what-we-do/early-childhood-development>

^{๒๗} Parental Involvement in Early Learning in the Netherlands.(๒๐๑๒)

<https://icdi.nl/media/uploads/publications/parental-involvement-in-early-learning.pdf>

^{๒๘} <https://icdi.nl/media/uploads/publications/parental-involvement-in-early-learning.pdf> Why involve parents in early learning?

OECD, ๒๐๐๖^{๒๙} ยังชี้แนะเพิ่มเติมว่า หนึ่งในห้าของนโยบายเพื่อยกระดับการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ คือ “การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน” การพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องให้การสนับสนุนแก่ครอบครัวเช่นเดียวกับการดูแล พัฒนาและให้โอกาสเด็ก โดยรัฐและท้องถิ่นควรให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูเด็ก การจัดกลุ่มช่วยเหลือกัน และกัน การส่งต่อในกรณีที่เด็กมีความต้องการจำเป็นพิเศษ และการจัดฝึกอบรมโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายในเรื่องความรู้ การเลี้ยงลูก หรือการประกอบอาชีพ

จิงกำหนดใน

มาตรา ๗ บิดา มารดา และผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้เด็กปฐมวัยซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการพัฒนาตามแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๗. การวางหลักประกันว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยจะดำเนินไปอย่างถูกต้องทิศทาง เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย

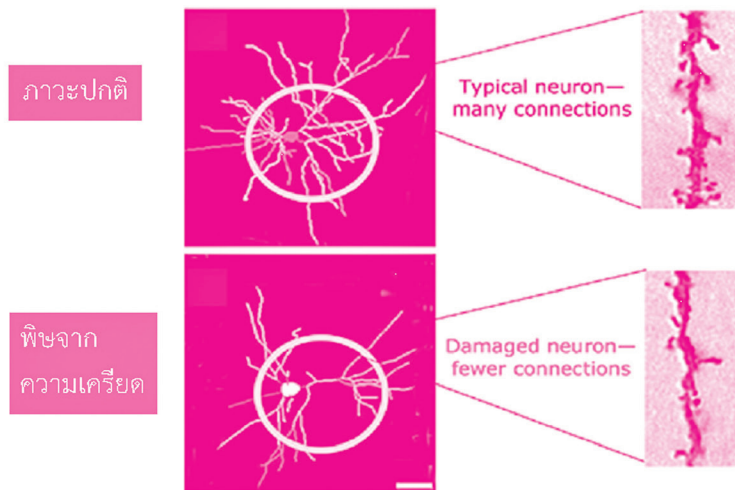
จากกระแสนิยมที่ครอบงำสังคมไทยมากกว่า ๓๐ ปี ทำให้การจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลได้รับผลกระทบไปทั่วประเทศกล่าวคือ ครูปฐมวัยถูกกดดันทั้งจากผู้ปกครองและผู้บริหาร ให้ต้องเร่งสอนวิชาการ ทั้งที่หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับอนุบาลจะต้องเน้นที่การเรียนรู้บนฐานการเล่น (Play - Based Learning) เรียนรู้แบบ active learning แต่เด็กอนุบาลเกือบทั้งหมดไม่ว่าในเมืองและในชนบท ขาดโอกาสพัฒนาตามหลักพัฒนาการที่ถูกต้อง เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาด้านร่างกายจิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ต้องถูกบังคับให้อ่าน สะกดคำ คัดเขียน และคิดคำนวณ ตั้งแต่ยังไม่พร้อม จึงเกิดความเครียดต่อเนื่อง

งานวิจัย^{๓๐} ชี้ว่าความเครียดสะสมต่อเนื่องยาวนาน จะทำลายการพัฒนาของเส้นใยสมอง จนสามารถเปลี่ยนโครงสร้างของสมองให้ผิดปกติได้ ทั้งในแง่ที่ไม่เติบโตขยายเส้นใยประสาทไปเชื่อมต่อตามธรรมชาติ และทั้งในแง่คุณภาพของเส้นใยประสาทแต่ละเส้น (ดังแสดงในรูปภาพที่ ๕)

^{๒๙} <http://www.oecd.org/education/school/49322478.pdf>

^{๓๐} Center for the Developing Child, Harvard University

ความเครียดต่อเนื่องยาวนาน สามารถเปลี่ยนสถาปัตยกรรมของสมอง

www.developingchild.harvard.edu

Copyright 2016-RLC Institute

สมองส่วนหน้า และฮิปโปแคมปัส

รูปภาพที่ ๕ ผลของความเครียดที่รุนแรงและเรื้อรังต่อการเชื่อมโยงของเส้นใยประสาทในสมองส่วนหน้าและฮิปโปแคมปัสลดลง^{๓๑}

นอกจากความผิดปกติที่จะเกิดขึ้นกับเส้นใยประสาทของเด็กปฐมวัยแล้ว อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ตามมาพร้อมกันคือ ความรู้สึกไม่เห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) ที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่เล็ก เนื่องจากในเด็กสองสามพันคนจะไปเข้าสอบในแต่ละโรงเรียนที่มีชื่อเสียงจะมีเพียง ๑๐๐-๒๐๐ คนเท่านั้นที่ได้รับโอกาสผ่านการคัดเลือกเด็กที่ไม่ผ่านจะด้วยเหตุผลใดๆก็ตาม จะเกิดความรู้สึกเป็น “ผู้แพ้” ตั้งแต่ต้น และต้องรับแรงกดดันจากการที่ตนไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังของพ่อแม่ไม่ว่า พ่อแม่จะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ผลทางจิตวิทยาเช่นนี้ ทำลายความสุข ความเชื่อมั่นที่จะเติบโตต่อไปของเด็ก

จึงกำหนดใน

มาตรา ๘ การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย แต่ต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย

^{๓๑} <https://developingchild.harvard.edu/resources/inbrief-science-of-eed/>

๘. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

หลักการและเหตุผล

“It takes a village to raise a child”

รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย”

มีงานวิจัยและคำชี้แนะจำนวนมากที่ชี้ไปในทิศทางเดียวกับรัฐธรรมนูญ “การมีส่วนร่วมของชุมชน” หมายความว่ารวมถึงความสัมพันธ์ทั้งปวงที่มีระหว่างหน่วยให้บริการต่างๆ ที่ให้แก่เด็กปฐมวัย และรวมทั้งการบริการทุกประเภทที่หน่วยบริการในชุมชนได้จัดให้กับเด็กและครอบครัว (Litjens and Taguma, ๒๐๑๐). การสนับสนุนของชุมชนที่มีต่อกระบวนการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพสูง (Henderson et al., ๒๐๐๒). ยิ่งชุมชนตระหนักในบทบาทของชุมชนต่อชีวิตเด็กปฐมวัยเร็วเท่าไร โอกาสที่เด็กจะประสบความสำเร็จที่โรงเรียนและในชีวิตโดยรวมก็จะสูงมากขึ้นเท่านั้น (Cotton, ๒๐๐๐). ถ้าความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียน และชุมชนแข็งแรง เด็กก็จะพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อความสำเร็จทางสังคมอารมณ์ ร่างกาย และสติปัญญา ได้โดยง่าย (Edwards et al., ๒๐๐๘, Oakes and Lipton, ๒๐๐๗; OECD, ๒๐๐๖^{๓๒}). องค์การ UNICEF^{๓๓} จึงแนะนำว่าบริการที่ตอบสนองความต้องการของเด็กทารกและเด็กเล็กบนฐานชุมชน (Community-based services) นั้น ส่งผลต่ออย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยควรใส่ใจครอบคลุมไปทั้งเรื่องสุขภาพ โภชนาการ การศึกษา น้ำ และการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ทั้งที่บ้าน และในชุมชน

ในประเทศเนเธอร์แลนด์^{๓๔} ได้พยายามเชื่อมโยงพ่อแม่ผู้ปกครองไปยังระบบสนับสนุนต่างๆ ในชุมชน เช่น การดูแลสุขภาพ การมีบ้านอยู่อาศัย การมีงานทำของพ่อแม่ผู้ปกครอง รวมทั้งเชื่อมโยงให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้มีโอกาสเรียนรู้ระบบ โดยมีสถานที่ทางวัฒนธรรมและการพักผ่อนหย่อนใจในชุมชนด้วย เช่น สนามเด็กเล่น ห้องสมุด สวนสาธารณะ สระว่ายน้ำ และศูนย์วัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งสถานที่เหล่านี้จะต้องปลอดภัย ไม่กีดกันและดึงดูดให้พ่อแม่ ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก

OECD^{๓๕} ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องบทบาทชุมชนว่า บุคลากรด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรในชุมชน เพื่อที่จะช่วยสนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครองในการกระตุ้นการเรียนรู้ นอกระบบของเด็กปฐมวัย ทั้งที่บ้านและในละแวกชุมชน ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ความร่วมมืออย่างดีระหว่างทุกฝ่ายในพื้นที่เรียนรู้เหล่านี้ ไม่ว่าจะที่บ้านหรือในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย หรือในละแวกบ้าน จะสร้างให้เกิด “ความต่อเนื่องของบริการที่เด็กควรได้รับ” และจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของพวกเขา

^{๓๒} <http://www.oecd.org/berlin/46299897.pdf>

^{๓๓} <https://www.unicef.org/eca/what-we-do/early-childhood-development>

^{๓๔} <https://icdi.nl/media/uploads/publications/parental-involvement-in-early-learning.pdf>

^{๓๕} <http://www.oecd.org/education/school/49322478.pdf>

<http://www.oecd.org/berlin/46299897.pdf>

นอกจากนี้ OECD^{๓๖} ยังมีข้อสรุปว่า ผลดีของการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการบูรณาการของการจัดปฐมวัยศึกษากับบริการดูแลอื่นๆ ในระดับท้องถิ่น นำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรรวม (resources allocation) ที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาเด็ก ด้วยอาจสามารถให้บริการใหม่ๆ แก่เด็กได้ โดยมีข้อจำกัดน้อยกว่าการทำงานของกระทรวง ทบวง กรมของรัฐบาล ซึ่งหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย เดนมาร์ค ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส ฮังการี เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ต่างได้กระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น รวมถึงเปิดให้มีการปรับองค์กรเพื่อจัดให้การปฐมวัยศึกษาและการดูแลเด็กสามารถเชื่อมโยงข้ามวัยและข้ามภาคส่วนได้ด้วยเช่นกัน^{๓๗}

จึงได้ระบุไว้ใน

มาตรา ๒๔ สถานพยาบาลของหน่วยงานของรัฐ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคเอกชน** ที่มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขแก่หญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีการให้บริการสุขภาพแก่มารดาและบุตรอย่างทั่วถึง โดยให้บริการวางแผนครอบครัว การอนามัยเจริญพันธุ์ การฝากครรภ์ การเตรียมความพร้อมการเป็นบิดามารดา ตลอดจนให้บริการการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การส่งเสริมโภชนาการ การส่งเสริมพัฒนาการ และการส่งเสริมการให้นมมารดาแก่บุตรตั้งแต่แรกเกิดอย่างน้อยหกเดือน

มาตรา ๒๕ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีการอบรมเลี้ยงดูเพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ และจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๒๖ หน่วยงานของรัฐ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคเอกชน** ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัยรวมทั้งติดตามดูแลเด็กปฐมวัยให้ได้รับสวัสดิการและบริการด้านการคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง

มาตรา ๒๗ นอกจากการดำเนินการตามมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หน่วยงานของรัฐ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน** ที่มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุข จัดการศึกษาและจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความรู้ ส่งเสริมทักษะ และสร้างเสริมเจตคติที่ดีแก่ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง

(๒) จัดให้มีการคัดกรองที่เป็นระบบและได้มาตรฐานเพื่อค้นหาเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม หรือสติปัญญา หรือเด็กปฐมวัยที่ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการการพัฒนาเป็นพิเศษอย่างทัน่วงที และจัดให้เด็กปฐมวัยเหล่านั้นได้รับสิทธิและโอกาสในการพัฒนาที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ และสิ่งอำนวยความสะดวกรวมทั้งความช่วยเหลืออื่นใดทางการพัฒนาและการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสมกับความจำเป็น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยงานของรัฐ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน** อาจดำเนินการแบบบูรณาการโดยจัดให้มีบริการสาธารณสุข จัดการศึกษา หรือจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัยในหน่วยงานเดียวกันได้

^{๓๖} Starting Strong II: Early Childhood Education and Care, ๒๐๑๖, Chapter ๒

^{๓๗} Education Today ๒๐๑๐: The OECD Perspective © OECD ๒๐๑๐

บทที่ ๓

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านเด็กปฐมวัย ตามหลักการของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาปฐมวัย เป็นระดับการศึกษาเบื้องต้นที่มีความสำคัญในการวางรากฐานและทักษะสำคัญให้แก่เด็กปฐมวัย เพื่อจะได้เติบโตไปเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีคุณภาพ ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่สังคมโดยรวมต่อไป ในปัจจุบันมีข้อมูลที่ทำให้พบว่าเด็กปฐมวัยไทยยังไม่มีคุณภาพเพียงพอและสภาพการณ์โดยรวมเด็กปฐมวัยกำลังอยู่ในภาวะเสี่ยง จากรายงานของกรมอนามัยในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ พบว่า เด็กปฐมวัยร้อยละ ๓๐ หรือ ๑ ใน ๓ มีพัฒนาการล่าช้า เด็กที่คลอดออกมาแล้วร้อยละ ๙.๔ มีน้ำหนักแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์ เด็กในช่วงอายุ ๐ - ๕ ปี มีภาวะทุพโภชนาหรือภาวะเตี้ย ร้อยละ ๑๐.๕ ภาวะอ้วน ร้อยละ ๘.๒ และภาวะผอม ร้อยละ ๕.๔ ผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์กรยูนิเซฟแห่งประเทศไทย พบว่าเด็กที่กินนมแม่อย่างเดียวตลอด ๖ เดือน มีเพียงร้อยละ ๒๓ เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับแม่วัยใส จำนวนกว่า ๑๒๐,๐๐๐ คน ให้กำเนิดทารกน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ ๓๒ ไอคิวเด็กต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ ๓๒ ไอคิวอยู่ในเกณฑ์บกพร่องต่ำกว่า ๗๐ ถึงร้อยละ ๕๘ ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานสากลเด็กประถมศึกษาปีที่ ๑ ร้อยละ ๑๕ เป็นเด็กที่มีสมาธิสั้น ออทิสติก และมีปัญหาด้านอารมณ์ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้นบ่งชี้ได้ถึงการขาดความรู้ ความเข้าใจของสถาบันครอบครัวในการดูแลและพัฒนาเด็ก เมื่อเด็กเข้าไปสู่ระบบการดำเนินการในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ยังคงพบว่ามีหลายแห่งที่บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ทำให้มีเหตุการณ์เร่งรัดการอ่าน การเขียน การพัฒนาเด็กมุ่งสู่การแข่งขันในรูปแบบต่างๆ เด็กจึงไม่ได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาเด็กปฐมวัยขาดความต่อเนื่องและดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องด้วยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาปฐมวัยหลายหน่วยงาน ต่างคนต่างทำ มีมาตรฐานตัวชี้วัดของตนเอง ขาดข้อมูลในการเชื่อมโยงและใช้ฐานข้อมูลร่วมกันนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกันทำให้ขาดคุณภาพ มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ในระดับต่อไป

สถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้นมา เพื่อทำให้งานการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปได้อย่างมีทิศทางเป็นหลักประกันสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมรวมทั้ง การพัฒนาเด็กปฐมวัยยังได้กำหนดประเด็นหลายประการซึ่งปรากฏสาระอยู่ในแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่ผ่านมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ คณะอนุกรรมการเด็กเล็ก ภายใต้คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้ศึกษา วิเคราะห์ในบางประเด็นที่มีความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานด้านการดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

๑ การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีการจัดทำกฎหมายลำดับรอง

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและการจัดทำกฎหมายลำดับรองดำเนินการไปได้ตามกำหนด เห็นควรเร่งดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการและโครงสร้างสำนักงานดังนี้

คณะกรรมการ

ในส่วนของคณะกรรมการให้เร่งดำเนินการ ดังนี้

(๑) การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับ

(๒) การกำหนดองค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๓) การดำเนินการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการ กับกระทรวงหลัก ๔ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มีการขับเคลื่อนงานเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

โครงสร้างสำนักงาน

ในส่วนของโครงสร้างสำนักปฐมวัยในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรประกอบด้วยกลุ่มงานต่าง ๆ ดังนี้

(๑) กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป เพื่อทำหน้าที่ในงานธุรการ การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และการประสานการทำงานของกลุ่มต่างๆ ให้ดำเนินการไปได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

(๒) กลุ่มงานบริหารงานนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ เพื่อทำหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ (๑) รวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรา ๑๘ (๖) เสนอแนะแนวทางการจัดสรรและแสวงหาทรัพยากรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อคณะกรรมการ และ มาตรา ๑๘ (๘) สสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กปฐมวัยเพื่อจัดทำฐานข้อมูลรวมทั้ง ติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย และเผยแพร่ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

(๓) กลุ่มงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อทำหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ (๒) วิเคราะห์และเสนอแนะมาตรการเพื่อผลักดันและสนับสนุนการนำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนพิจารณาเสนอแนะแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ และมาตรา ๑๘ (๗) จัดให้มีการศึกษาและวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๔) กลุ่มงานการขับเคลื่อน บูรณาการ และประสานงาน เพื่อทำหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ (๓) จัดทำและพัฒนากลไกและระบบประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตลอดจนร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัยและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มาตรา ๑๘ (๔) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่าย ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

และมาตรา ๑๘ (๕) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินงานตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) กลุ่มติดตามประเมินผลเพื่อการพัฒนา เพื่อทำหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ (๙) จัดทำการประเมินผล การปฏิบัติงานตามนโยบายระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย และแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการดำเนินงาน เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

๒. แนวทางคัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่เหมาะสมกับช่วงวัย (ม.๑๔(๗))

เพื่อให้การดำเนินการคัดเลือกเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย และสอดคล้องกับหลักสูตรที่ปฏิบัติกันทั่วไป ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพบริบทประเทศไทยที่พึงปฏิบัติได้ มีข้อเสนอแนะนำเสนอเป็น ๒ ประเด็น ดังแนวทางการรับเด็กเข้าเรียนของต่างประเทศและแนวทางปฏิบัติสำหรับบริบทประเทศไทย

แนวทางการรับเด็กเข้าเรียนของต่างประเทศ

แนวทางของต่างประเทศที่ใช้ในการรับเด็กเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

(๑) นโยบายการรับนักเรียนของสหรัฐอเมริกา

รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน ไม่ว่าจะมีความสามารถอย่างไร โดยโรงเรียนสามารถสร้างข้อกำหนดในการรับเด็กได้ในเรื่องของอายุ ถิ่นที่อยู่อาศัย เลขประจำตัว social security เชื้อชาติและสัญชาติ แต่รัฐไม่สามารถปฏิเสธการรับเด็กเข้าเรียนโดยใช้เหตุผล ที่เป็นการแสดงถึงการแบ่งแยกเชื้อชาติ สัญชาติ และสถานภาพของผู้ปกครอง หรือเหตุผลใด ที่เป็นการตัดโอกาสทางการศึกษา ถ้าผู้ปกครองเห็นว่านโยบายบางอย่างของโรงเรียนแสดงถึงการตัดโอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก ผู้ปกครองสามารถฟ้องโรงเรียนได้

(๒) นโยบายการรับนักเรียนของสหราชอาณาจักร

ระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศอังกฤษ มีระบบที่เหมือนกันในกลุ่มประเทศสหราชอาณาจักร กล่าวคือ โรงเรียนแต่ละแห่งจะประกาศจำนวนที่สามารถรับเด็กได้ จากนั้นผู้ปกครองสามารถเลือกได้ ๔ อันดับ ซึ่งถ้าหากโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนที่สมัครน้อยกว่าจำนวนที่รับได้โรงเรียนจะรับเด็กทุกคน แต่ถ้าหากมีเด็กสมัครมากกว่าจำนวนที่โรงเรียนสามารถรับได้ โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ในการพิจารณาเด็กได้ เช่น พิจารณาจากการมีพี่น้องอยู่ในโรงเรียน

(๓) นโยบายการรับนักเรียนของประเทศออสเตรเลีย

รัฐบาลแห่งรัฐวิกตอเรีย “ส่วนใหญ่ที่สุด ท่านสามารถนำบุตรหลานของท่านเข้าสมัครเรียนในโรงเรียนของรัฐที่อยู่ใกล้ที่สุดกับที่พักของท่าน” “อย่างไรก็ตาม โรงเรียนประถมบางแห่งจำกัดการรับสมัครนักเรียนตามจำนวนที่โรงเรียนรับได้ เฉพาะจากพื้นที่หรือโซนรอบๆโรงเรียนเท่านั้น ดังนั้น ที่อยู่อาศัยถาวรของท่าน จะเป็นเครื่องตัดสินว่า บุตรหลานของท่านมีสิทธิ์ที่จะสมัครในโรงเรียนหรือไม่”

รัฐบาลแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ “เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ที่ออกแบบมาเพื่อ intake area เขตพื้นที่ที่บ้านของเด็กตั้งอยู่และเด็กมีสิทธิ์ที่จะสมัคร” “โรงเรียนประถมทุกแห่ง (และโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่) ออกแบบเขตการรับสมัครในพื้นที่ของตน นักเรียนจะสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐตามที่พักที่ระบุในเขต โรงเรียนรัฐทุกแห่งให้หลักประกันว่า มีที่นั่งพอเพียงสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่รับสมัครของทุกคน โรงเรียนอาจจะรับเด็กนอกเขตได้ ถ้ามีที่นั่งเหลือ”

(๔) นโยบายการรับนักเรียนของประเทศสิงคโปร์

กระทรวงศึกษาธิการประกาศอย่างชัดเจนว่าไม่มีระบบการสอบสำหรับเด็กที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ แต่จะมีการทดสอบเพื่อให้ช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล ภายหลังจากที่เด็กเข้าไปเรียนในโรงเรียนแล้ว ซึ่งระบบการคัดเลือก และเกณฑ์แตกต่างกันไป ดังนี้

รอบ ๑ สำหรับเด็กที่มีพี่เรียนในโรงเรียน

รอบ ๒A (๑) สำหรับเด็กที่มีผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือโรงเรียนหรือเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

รอบ ๒A (๒) สำหรับเด็กที่มีพี่น้องหรือพ่อแม่เคยศึกษาที่โรงเรียน

รอบ ๒B สำหรับเด็กที่มีพ่อแม่เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครหรือทำกิจกรรมร่วมกับทางโรงเรียน

รอบ ๒C สำหรับเด็กที่มีอายุเกินเกณฑ์ แต่ยังไม่เคยเข้าศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

รอบ ๓ สำหรับเด็กต่างชาติ

การสมัครทุกรอบผู้ปกครองจำเป็นต้องสมัครผ่านออนไลน์ไปยังระบบเท่านั้นและจะทราบผลการคัดเลือกผ่านระบบเช่นกัน

(๕) นโยบายการรับนักเรียนของประเทศฮ่องกง

ประเทศฮ่องกงแบ่งระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาออกเป็น ๒ รอบ ดังนี้

๑) Discretionary place admission ผู้ปกครองสามารถสมัครผ่านระบบออนไลน์ได้เพียง ๑ โรงเรียนเท่านั้นและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเด็ก ๒ ประเภทคือ ๑) การคัดเลือกโดยพิจารณาจากมีพี่น้องเรียนอยู่ในโรงเรียนและพ่อแม่ทำงานที่โรงเรียน ๒) ระบบการให้คะแนน (Point system) ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

(๑) ผู้ปกครองทำงานในโรงเรียนหรือมัธยมที่อยู่ในเขตเดียวกับโรงเรียน ๒๐ คะแนน

(๒) พี่หรือน้องเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมที่อยู่ในเขตเดียวกับโรงเรียน ๒๐ คะแนน

(๓) ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ๑๐ คะแนน

(๔) ผู้ปกครองหรือพี่น้องเรียนจบจากโรงเรียน ๕ คะแนน

(๕) เป็นลูกคนแรก ๕ คะแนน

(๖) ทำงานในองค์กรที่สนับสนุนโรงเรียน ๕ คะแนน

(๗) เป็นสมาชิกขององค์กรที่สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ๕ คะแนน

(๘) พิจารณาจากอายุของเด็ก (๕ ปี ๘ เดือน - ๗ ปี) ๑๐ คะแนน

ในการคัดเลือกรอบนี้ทางโรงเรียนไม่มีการทดสอบและสัมภาษณ์ความรู้ความสามารถหรือพัฒนาการของเด็ก

๒) Central Allocation เป็นรอบการคัดเลือกสำหรับที่ผ่านจากรอบแรก ซึ่งในรอบนี้ผู้ปกครองสามารถเลือกสมัครได้ ๓ โรงเรียนโดยระบบคอมพิวเตอร์จะทำการสุ่มหมายเลขการสมัครเพื่อให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุด

(๖) นโยบายการรับนักเรียนของประเทศมาเลเซีย

ระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาจะพิจารณาอายุของเด็ก และพื้นที่บ้านใกล้กับโรงเรียน โดยให้ผู้ปกครองดำเนินการสมัครผ่านระบบออนไลน์ในช่วงเวลาที่กำหนดเท่านั้น และเลือกได้

เพียง ๑ โรงเรียน จากนั้น นำเอกสารการสมัคร และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไปยังที่โรงเรียน และการประกาศผล จะผ่านระบบออนไลน์ เท่านั้น

แนวทางปฏิบัติสำหรับบริบทประเทศไทย

แนวทางปฏิบัติสำหรับบริบทประเทศไทย ได้มีการเสนอในการประชุมคณะกรรมการเด็กเล็ก และสรุปเป็นเอกสารประกอบในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๒ วันจันทร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒ มีข้อเสนอแนวทาง ปฏิบัติในการรับเด็กเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ดังนี้

(๑) โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ถึงระดับประถมศึกษา หรือ ระดับมัธยมศึกษา นักเรียนที่เรียนจบระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนมีสิทธิเสนอความจำนงขอเรียนต่อในระดับ ประถมศึกษาปีที่ ๑ ของ โรงเรียนได้เลยมีที่นั่งเหลือทางโรงเรียนเปิดรับบุคคลภายนอกเข้าเรียนเพิ่มเติม

(๒) โรงเรียนประกาศรับสมัครเด็กนักเรียน โดยมีกระบวนการในการคัดเลือกเด็กดังนี้

๒.๑) คัดเลือกเด็กเข้าเรียนตามลำดับการรับสมัครก่อน - หลัง ตามจำนวนที่รับได้

๒.๒) จับฉลากตามจำนวนที่รับได้จริง

(๑) จับฉลากจำนวนที่สมัครเข้าเรียนทั้งหมดตามจำนวนที่รับได้

(๒) จับฉลากแยกกลุ่มเพศหญิง - ชาย ตามจำนวนรับที่กำหนด

(๓) จับฉลากแยกกลุ่มต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

๒.๓) จัดโอกาสให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียน (open house) และให้สมัครเข้าเรียนหากสนใจ ทางโรงเรียนกำหนดเวลาพิจารณาคัดเลือกเด็กตามลำดับการสมัครหรือเชิญผู้ปกครองและเด็กมารับการสัมภาษณ์

๒.๔) แบ่งกลุ่มเด็กตามนโยบายการรับเด็กของโรงเรียน และพิจารณาคัดเลือกตามลำดับการ สมัคร การจับฉลากหรือสัมภาษณ์ โดยกำหนดสัดส่วนในการรับแต่ละกลุ่มตามจำนวนที่สามารถรับได้ เช่น กลุ่มบุคคลทั่วไป กลุ่มลูกหลานของบุคลากรในโรงเรียน กลุ่มผู้มีอุปการคุณของโรงเรียน กลุ่มผู้ทำคุณประโยชน์ ให้แก่ประเทศชาติ

(๓) ประกาศรับสมัคร และทางโรงเรียนกำหนดแนวทางการคัดเลือกให้สอดคล้องกับกลุ่มเด็ก ที่จะรับเข้าเรียน

๓.๑) กลุ่มเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

๓.๒) กลุ่มเด็กที่มีความสามารถและความถนัดเป็นพิเศษ

๓.๓) กลุ่มเด็กสำหรับโปรแกรมสองภาษา โปรแกรมนานาชาติ

๓.๔) กลุ่มเด็กเพื่อการศึกษาวิจัยเฉพาะทาง

๓. ระบบคัดกรองเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษในหน่วยให้บริการ (ม.๒๗(๒))

แนวทางการส่งเสริมให้มีระบบคัดกรองเด็ก

- ๑) ผลักดันให้มีระบบการคัดกรอง และการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องด้วยความร่วมมือของ ๔ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ กระทรวงศึกษาธิการ และการมีคณะอนุกรรมการบูรณาการคัดกรอง เพื่อทำหน้าที่ดูแลระบบคัดกรอง และจัดบริการ ที่บูรณาการงานทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติการ และการเข้าถึงบริการ การคัดกรอง
- ๒) มุ่งเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการเฝ้าระวังต่อเนื่อง
- ๓) มุ่งเน้นคุณภาพการค้นหาเด็กสงสัยหรือกลุ่มเสี่ยง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัย ด้วยการ คัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย ๕ ช่วงวัย ที่อายุ ๙, ๑๘, ๓๐, ๔๒ และ ๖๐ เดือน
- ๔) มุ่งเน้นการส่งต่อเพื่อการตรวจวินิจฉัย ประเมินพัฒนาการ และพัฒนาการในเด็กสงสัยหรือกลุ่มเสี่ยง
- ๕) ศึกษา วิจัย และพัฒนาเครื่องมือคัดกรอง เฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ และระบบการ คัดกรอง รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรในการใช้เครื่องมือคัดกรองดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

๔. แนวทางในการสร้างรอยเชื่อมต่อของการพัฒนาทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๘ ปีอย่างต่อเนื่องและราบรื่น โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นหลักในการดูแลและพัฒนาเด็กร่วมกับสถานพัฒนา เด็กปฐมวัย และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบคัดกรองเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในหน่วยให้บริการ (ม.๒๗(๒))

รอยเชื่อมต่อ (transition) เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านเด็กปฐมวัยจะพบกับการเปลี่ยนผ่าน ๒ ระยะด้วยกัน ระยะแรกเป็นการเปลี่ยนผ่านจากบ้านไปสู่สถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาล (๐-๓ ปี และ ๓-๖ ปี) ระยะที่สองเป็นการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนอนุบาลไปสู่โรงเรียนประถมศึกษาในช่วงเปลี่ยนผ่านหรือรอยเชื่อมต่อนี้ เด็กจะต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงให้ได้ ช่วงเวลาสำคัญนี้ เด็กจะต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมทั้งจากครอบครัว พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง พี่เลี้ยง ผู้ดูแลเด็กหรือครู รวมถึงบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะสนับสนุนให้เด็กก้าวต่อไปอย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตต่อไป

การดำเนินการให้เด็กก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อไปได้ต้องได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ประสานสัมพันธ์ร่วมพลังร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กได้ก้าวต่อไปอย่างมั่นคงและมีความสุข การดำเนินการมีข้อเสนอแนะเกี่ยวข้องกับรอยเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลศึกษาไปสู่ระดับประถมศึกษา ทั้งแนวทางของต่างประเทศและแนวทางจากบทความทางวิชาการและผลของการวิจัยที่น่าจะเป็นแนวปฏิบัติได้ในบริบทของประเทศไทย

แนวทางของต่างประเทศ

แนวทางของต่างประเทศเช่น ประเทศสก็อตแลนด์ เยอรมนี เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ ฮังการี ไชล์แลนด์ ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย ได้มีแนวทางดำเนินการในช่วงรอยเชื่อมต่อไว้ สรุปได้ดังนี้

- ๑) การใช้กิจกรรมให้เด็กอนุบาลไปทัศนศึกษาในชั้นเรียนประถมศึกษา
- ๒) ให้เด็กอนุบาลทำความรู้จักกับครูคนใหม่ในชั้นประถมศึกษา
- ๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กจากครูอนุบาลกับครูประถม การทำแฟ้มพัฒนาการเด็กเพื่อส่งต่อข้อมูลให้ครูประถม
- ๔) การทำความเข้าใจ การให้และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูและผู้ปกครองในช่วงรอยเชื่อมต่อ
- ๕) การสื่อสารระหว่างครอบครัว ครูอนุบาล ครูประถม และโรงเรียนผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือ

แนวทางจากบทความทางวิชาการและผลของการวิจัย

แนวทางจากบทความทางวิชาการและผลของการวิจัย มีข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงรอยเชื่อมต่อสำหรับบุคคลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

ผู้ปกครอง

สำหรับผู้ปกครองมีความหมายครอบคลุมถึง พ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดู ผู้ให้ความอุปการะและดูแลเด็กโดยตรง บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนรอยเชื่อมต่อสามารถดำเนินการได้ ๓ ด้าน

- ๑) การพัฒนาทักษะของเด็กปฐมวัยในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ทักษะอารมณ์และสังคม ทักษะการพึ่งพาตนเอง และทักษะการเรียนรู้

๒) การปรับตัวของครอบครัวสำหรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การมีมุมมองหรือความคาดหวังเชิงบวกในการปรับตัวของเด็ก การหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษา การมีส่วนร่วมของโรงเรียน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและครู

๓) การเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าเรียน ได้แก่ การปรับกิจวัตรประจำวัน การวางแผนช่วยเหลือเด็กรับมือกับการไปโรงเรียนวันแรก การพูดคุยแลกเปลี่ยนกลยุทธ์ที่ตอบสนองความต้องการของเด็กกับครูอนุบาล ครูประถม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครู

สำหรับครูมีข้อเสนอแนะสำหรับการสนับสนุนรอยเชื่อมต่อไว้ ๓ ด้าน คือ

๑) ด้านการวางแผนการดำเนินงานการสร้างรอยเชื่อมต่อ จะเกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายการเร่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้และการวัดประเมินผล

๒) ด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างรอยเชื่อมต่อ จะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษาและระดับประถมศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้บริหาร ครูอนุบาล ครูประถม ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง การสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันของครูอนุบาลและครูประถม

๓) ด้านการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน จะเกี่ยวข้องกับความแตกต่างของเด็กและครอบครัว รายบุคคลที่ส่งผลต่อความพร้อมของเด็ก ความคาดหวังของผู้ปกครองและความกังวลใจในการสอบเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา และความคาดหวังของครูประถมเกี่ยวกับความพร้อมด้านวิชาการที่เกินกว่าพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

นอกจากนั้นในส่วนของบุคคลหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามาช่วยเหลือและเข้ามาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกัน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้การดำเนินการในช่วงรอยเชื่อมต่อประสบความสำเร็จ มีแนวทางนำเสนอเพื่อการปฏิบัติ ดังนี้

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) การกำหนดนโยบายการดำเนินงานในโรงเรียนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษาจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

๒) การจัดทำคู่มือเพื่อให้ความรู้ผู้ปกครองในการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้กับเด็กและการเตรียมความพร้อมของครอบครัวเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้อย่างราบรื่น

๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล และให้ความช่วยเหลือผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมเด็กและครอบครัว

๔) การกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน เช่น การลาเพื่อเข้ากิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

โรงเรียนชั้นอนุบาลศึกษาและชั้นประถมศึกษา ได้แก่

๑) การกำหนดนโยบายของโรงเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในช่วงรอยเชื่อมต่อมากยิ่งขึ้น การจัดและร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในช่วงก่อนเปิดเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง เพื่อนผู้ปกครอง และครูในโรงเรียน

๒) การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา การเตรียมตัวในช่วงรอยเชื่อมต่อ รวมทั้งหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนเด็กที่บ้านได้อย่างเป็นไปในทิศทางเดียวกับโรงเรียน

๓) การสร้างเครือข่ายการศึกษาระหว่างโรงเรียนชั้นอนุบาลและโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยการจัดทำหลักสูตรร่วมกัน การออกแบบกิจกรรมเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อร่วมกัน การส่งต่อข้อมูลพัฒนาการเด็กจากชั้นอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ผู้ปกครองและครอบครัว ได้แก่

๑) การให้ความร่วมมือกับครูในการแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็ก เช่น พัฒนาการ ความถนัด พฤติกรรม และความคาดหวังของผู้ปกครอง

๒) การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนให้กับเด็ก และการเตรียมความพร้อมของครอบครัวเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้อย่างราบรื่น

๓) การเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เพื่อให้เด็กได้สร้างความคุ้นเคย ปรับตัว และสร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนให้กับเด็ก

๕. แผนปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกระทรวงหลัก ๔ กระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อยครอบคลุมถึง การลงทุน การดำเนินการและกิจกรรมหลัก เพื่อเตรียมความพร้อมพ่อแม่ ผู้ปกครอง และเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมรอบด้าน

แผนการปฏิบัติการร่วมกันของกระทรวงหลัก ๔ กระทรวง ซึ่งมีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- ๑) การวิจัยและนวัตกรรมเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย เช่น เรื่องรอยเชื่อมต่อ ระบบคัดกรองซึ่งครอบคลุมถึงเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- ๒) การผลิตครูและพัฒนาครูด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัย
- ๓) การให้บริการด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย
- ๔) การให้ความรู้ ส่งเสริมทักษะ และสร้างเสริมเจตคติที่ดีแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย
- ๕) การวางระบบคัดกรองระบบการส่งต่อและระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๖. แผนปฏิบัติการว่าด้วยการยกระดับคุณภาพของศูนย์เลี้ยงเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครอบคลุมถึงการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐

การยกระดับคุณภาพของศูนย์เลี้ยงเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญใน ๓ เรื่องใหญ่ได้แก่

- ๑) การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - ๑.๑) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
 - ๑.๒) การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด
 - ๑.๓) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย
 - ๑.๔) การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้
 - ๑.๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน
- ๒) ครู ผู้ดูแลเด็กในการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - ๒.๑) การดูแลและพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้าน
 - ๒.๒) การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ
 - ๒.๓) การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร
 - ๒.๔) การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรมและความเป็นพลเมืองดี
 - ๒.๕) การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในช่วงถัดไป
- ๓) คุณภาพของเด็กปฐมวัย
 - (๑) สำหรับเด็กแรกเกิด ถึงอายุ ๒ ปี
 - (๑.๑) เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัย
 - (๑.๒) เด็กมีพัฒนาการสมวัย
 - (๒) สำหรับเด็กอายุ ๓ ปี ถึงอายุ ๖ ปี ก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑
 - (๒.๑) เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม
 - (๒.๒) เด็กมีพัฒนาการสมวัย
 - (๒.๓) เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว
 - (๒.๔) เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ
 - (๒.๕) เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์
 - (๒.๖) เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร
 - (๒.๗) เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองดี

นอกจากนั้นจะต้องมีการส่งเสริมให้การใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กได้มีโอกาสในการทำงานกับแหล่งวิชาการในท้องถิ่น เช่น มหาวิทยาลัย ท้องถิ่น และองค์กรเอกชน เพื่อให้ได้รับแนวคิดใหม่ๆ ในการปรับปรุงการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็ก

๗. การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ด้วยเหตุที่ ช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อพัฒนาการทางสมอง อุนิสิย และทักษะสำคัญของชีวิต เป็นเสมือนช่วงวางเสาเข็มของชีวิต เป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตของบุคคล อันมีผลต่อความมั่นคงสูงสุดของชาติในระยะยาว การลงทุนในช่วงปฐมวัยจะมีผลครอบคลุมทุกมิติของชีวิต ทั้งในด้านสุขภาพกายและใจ เพิ่มสมรรถนะในการเรียนรู้และการทำงาน สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคลและสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ลดปัญหาสังคมและอาชญากรรม ฯลฯ ซึ่งทำให้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในช่วงปฐมวัยสูงถึง ๗ เท่าของการลงทุน ดังนั้น หากเด็กได้รับการพัฒนาที่มีคุณภาพในช่วงปฐมวัย เมื่อเข้าสู่วัยเรียน เด็กกลุ่มนี้จะสามารถเรียนทันในระดับเดียวกันกับเพื่อนได้ และมีโอกาสสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยทำงาน

หน่วยงานพัฒนาการปฐมวัยแห่งประเทศไทยเนเธอร์แลนด์^{๓๘} ศึกษาพบว่า “การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพไม่ใช่เพียงการทำงานกับเด็ก แต่เป็นการทำงานและสนับสนุนครอบครัวด้วย” ดังนั้นจึงเสนอให้มีการระบุเรื่องการสนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครองทั้งในการฝึกอบรมครูรุ่นใหม่ และในการพัฒนาครูประจำการด้วย รวมทั้งเรียกร้องให้ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ตระหนักให้ชัดว่า คุณภาพของการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ดีนั้น ก็จะช่วยลดความเครียดในชีวิตของครอบครัว และจะส่งผลต่อการเสริมพลังของครอบครัวเพื่อเด็กปฐมวัยด้วยเช่นกัน

OECD และ องค์การ UNICEF ได้ชี้ว่า^{๓๙} เป็นสิทธิและภาระหน้าที่ขั้นพื้นฐานของพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการศึกษาของเด็กปฐมวัย ด้วยเหตุที่ ทั้งตัวพ่อแม่ผู้ปกครองและสิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองทำ จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างทรงพลังยิ่ง มีงานวิจัยที่หนักแน่นมากมายที่ชี้ว่า สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ในบ้าน พฤติกรรมตลอดจนทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่งผลดีที่ตัวเด็กโดยตรง ดังนั้น ปัจจัยสำคัญคือให้พ่อแม่จัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมการกระตุ้นการพัฒนาสติปัญญาที่มากพอและมีคุณภาพ พ่อแม่ผู้ปกครองมีความไวต่อการรับรู้สถานะของเด็ก และให้การสนับสนุนทางอารมณ์ที่เอาเด็กเป็นตัวตั้ง รวมทั้งให้คุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยการทำงานอย่างใกล้ชิด เข้าอกเข้าใจและรับผิดชอบ ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับบุคลากรด้านการปฐมวัย จะส่งผลดีต่อการพัฒนาของเด็ก

ดังนั้น การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นกลไกที่สำคัญ เริ่มต้นด้วยการปรับทัศนคติและความคาดหวังต่อความเก่งของลูก ไม่เร่งเรียนเขียนอ่าน หรือส่งเสริมให้เด็กใช้สื่อเทคโนโลยีตั้งแต่อายุน้อยโดยขาดการฝึกวินัยลูก เป็นกรอบคิดที่ผิดเพี้ยนไปจากหลักการปฐมวัยที่ไม่ยึดมั่นในหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนให้ถูกต้องตามหลักการในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อให้พ่อแม่และผู้ใหญ่ทั่วไปได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแล พัฒนาและให้โอกาสการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยตามที่สมควร โดยส่งเสริมให้มีการสื่อสารสังคมทุกช่องทาง โดยยึดชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในระดับครอบครัวและชุมชนและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง mind set ทั้งนี้ วิธีสื่อสารอาจมิได้ใช้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่สามารถเชื่อมโยงกับธรรมชาติของแต่ละศาสนา รวมถึงนำสาระที่ประชาชนสนใจมาสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ การเชื่อมโยงในการดำเนินงานร่วมกับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการสื่อสารแบบมีการเชื่อมโยง

^{๓๘} Parental Involvement in Early Learning in the Netherlands.(๒๐๑๒)

<https://icdi.nl/media/uploads/publications/parental-involvement-in-early-learning.pdf>

^{๓๙} <https://icdi.nl/media/uploads/publications/parental-involvement-in-early-learning.pdf> Why involve parents in early learning?

และส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในภาพรวมในกลุ่มประชาชนทั่วไป และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองที่เป็นผู้สูงอายุ กลุ่มด้อยโอกาส กลุ่มวัยเจริญพันธุ์ (กลุ่มแม่วัยใส) ครู และผู้ดูแลเด็ก ยังเป็นแนวทางสำคัญที่คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติควรส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการ อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ภาคผนวก

คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

ที่ ๑ / ๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเด็กเล็ก

ด้วยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕๘ (จ) ประกอบกับมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบทบาทและภารกิจในการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตาม (๗) แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเด็กเล็ก มีรายชื่อ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. ศาสตราจารย์ชนิตา รักษ์พลเมือง	ที่ปรึกษา
๒. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	ประธานอนุกรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ดารณี อุทัยรัตนกิจ	รองประธานอนุกรรมการ
๔. รองศาสตราจารย์จีระพันธุ์ พูลพัฒน์	อนุกรรมการ
๕. นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ	อนุกรรมการ
๖. นางธิดา พิทักษ์สินสุข	อนุกรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์นิชรา เรืองดารกานนท์	อนุกรรมการ
๘. นายอนุชากร มาศมมาตล	อนุกรรมการ
๙. นางสาวพรชุลี ลีงกา	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเชฐ โสวิทยสกุล	อนุกรรมการ
๑๑. นายยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์	อนุกรรมการ
๑๒. นางเรียม สิงห์ทร	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลขา ปิยะอัจฉริยะ	อนุกรรมการ
๑๔. นางวรนาท รักสกุลไทย	อนุกรรมการ
๑๕. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	อนุกรรมการ
๑๖. นางสมพร หวานเสร็จ	อนุกรรมการ
๑๗. นางสิริกร มณีรินทร์	อนุกรรมการ
๑๘. นางสุภาวดี หาญเมธี	อนุกรรมการ

/ ๑๙. รองศาสตราจารย์ ...

๑๙. รองศาสตราจารย์สุรียเดว ทรีปาตี	อนุกรรมการ
๒๐. นายเนติ รัตนากร	เลขานุการ
๒๑. นางพัชราพรรณ กฤษฎาจินดารุ่ง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒. นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๓. นางสาวณัฐิกา นิตยาพร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นางสาวดวงดาว ศิลาอาสน์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๕. นางสาวทตยา รัชตาธิวัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักเกณฑ์ และข้อเสนอเกี่ยวกับการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย หากพิจารณาแล้วมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยการนั้น ก็ให้เสนอร่างกฎหมายมาเพื่อให้คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาพิจารณา

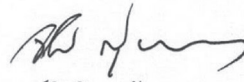
๒. เรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาตามข้อ ๑

๓. เสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะทำงานเสนอต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาพิจารณา

๔. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษามอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(ศาสตราจารย์กิตติคุณจรัส สุวรรณเวลา)

ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา
ที่ ๕๗/๒๕๖๑
เรื่อง แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการเด็กเล็ก (เพิ่มเติม)

ตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้ง
คณะกรรมการเด็กเล็ก ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการเด็กเล็ก นั้น

เพื่อให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเด็กเล็ก เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามข้อ (๗) แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งบุคคลดังมีรายนาม
ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการเด็กเล็ก (เพิ่มเติม)

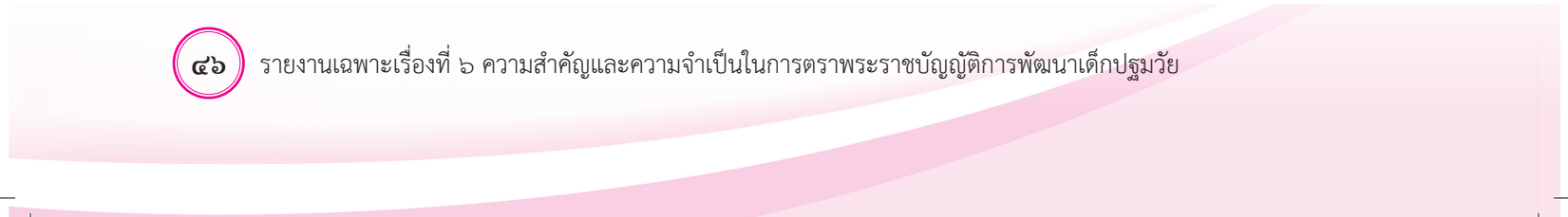
๑. นายมารุต หิรัญศรี
๒. นางศิริพร กุลวงศ์
๓. นายพนารัตน์ ต้นพรม

นอกจากนี้ให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(ศาสตราจารย์กิตติคุณจรัส สุวรรณเวลา)
ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

การรับฟังความคิดเห็นเพื่อการจัดพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง และวรรคห้า กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กด้วย ทั้งนี้รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ประกอบกับมาตรา ๒๕๘(จ)(๑) ที่กำหนดให้การปฏิรูปด้านการศึกษาของเด็กเล็กเป็นหนึ่งในแนวทางการปฏิรูปประเทศ ซึ่งแนวทางการปฏิรูปประเทศทำให้เกิดการปฏิรูปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะอนุกรรมการเด็กเล็ก ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งแต่งตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ขึ้น ซึ่งการตรากฎหมายแต่ละฉบับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดไว้ว่า ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จึงดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีการระดมความคิดเห็นโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาทิ องค์กรราชการ องค์กรเอกชน รัฐวิสาหกิจ ท้องถิ่น ประชาสังคม นักเรียน นักศึกษา ชุมชน ประชาชนทั่วไป เป็นต้น ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ บัดนี้ได้ครบกำหนดการเปิดรับฟังแล้ว จึงสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็น เรื่อง ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ (ร่าง) พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

๑.๑ การจัดประชุมระดมความคิดเห็น

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษากำหนดให้มีการจัดประชุมระดมความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. โดยครอบคลุมทั่วประเทศ ดังนี้

- วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- วันที่ ๒๕ - ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมธนิยพิจ จังหวัดร้อยเอ็ด
- วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร
- วันที่ ๑๕ - ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่
- วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- วันที่ ๒ - ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ โรงแรมวรบุรี อโยธยา คอนเวนชัน รีสอร์ท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- วันที่ ๘ - ๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมบรรจงบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร

๑.๒ การรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์สื่ออิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา ทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาชนทั่วไป โดยได้เผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) www.thaiedreform.org และเว็บไซต์องค์กรหลัก ของกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมดได้แก่

- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (www.moe.go.th)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (www.onec.go.th)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (www.obec.go.th)
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (www.vec.go.th)
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (www.mua.go.th)

ทั้งนี้ ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านทางช่องทางอื่น ดังนี้

- ทาง LINE หัวข้อ ร่วมปฏิรูปการศึกษา
- ทาง Facebook <https://www.facebook.com/thai.education.revolution/>
- ทาง email opinionice๒๕@gmail.com

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นในแต่ละครั้ง

๒.๑ จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นจำนวน ๕ ครั้ง ภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่ ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคกลาง ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ร่วมให้ความคิดเห็นการยกร่างกฎหมายและ(ร่าง)พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ... รวมทั้ง ๔ ภูมิภาคทั้งหมด จำนวน ๕๘๗ คน โดยมีรายละเอียดในแต่ละภูมิภาค มีดังนี้

๒.๒ การรับฟังความคิดเห็น(ร่าง) พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของภาครัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์ อาทิ กระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย และสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลพัฒนา จัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จำนวน ๓ ครั้ง กล่าวคือ ๑) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ และ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ ๒) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร รวมจำนวนกว่า ๓๕๐ คน

๒.๓ การรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) www.thaiedreform.org รวมทั้งองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมดตั้งแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑ ถึง วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งมีระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็นประมาณ ๒๐ วัน (หลักเกณฑ์และแนวทางการรับฟังความคิดเห็นกำหนดให้ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน) โดยมีผู้เข้ามาชมและดาวน์โหลดเพื่อให้ความคิดเห็น รวมจำนวน ๘๕ คน

ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ และผ่านการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้จากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. เรื่องที่ ๒๐๓๓/๒๕๖๑ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการนำร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้นผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขึ้นเผยแพร่เพื่อรับฟังความคิดเห็นทางเว็บไซต์ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) www.thaiedreform.org เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ จนถึง วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ เป็นเวลา ๑๕ วัน ตามหลักเกณฑ์มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หน่วยงาน/ภาคส่วน	จำนวนผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น(คน)				
	ภาคตะวันออก เชียงใหม่	ภาคกลาง		ภาคเหนือ	ภาคใต้
		อยุธยา	กทม.		
๑. ครูและบุคลากรทางการศึกษา	๑๕	๒๕	๕๐	๑๒	๒๔
๒.นักเรียน นักศึกษา	๑๐	๒๐	๓๐	๑๕	๑๐
๓.ภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๐	๔๕	๓๕	๒๖	๓๐
๔.ประชาชนทั่วไป	๑๕	๒๘	๑๐	๑๒	๓๕
๕.ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม พระภิกษุ สื่อมวลชน	๑๗	๓๕	๒๐	๒๐	๑๘
รวม	๘๗	๑๕๓	๑๔๕	๘๕	๑๑๗
รวมทั้งหมด	๕๘๗ (คน)				

๓. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๓.๑ ในการประชุมระดมความคิดเห็นในทุกภูมิภาค คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้มีหนังสือเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา และการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ๑) กระทรวงศึกษาธิการ ๒) กระทรวงมหาดไทย ๓) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๔) กระทรวงสาธารณสุข ๕) กระทรวงแรงงาน ๖) กระทรวงยุติธรรม ๗) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ๘) สำนักงบประมาณ ๙) สำนักงาน ก.พ.ร. ๑๐) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๑) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ๑๒) กรมบัญชีกลาง ๑๓) องค์กรสาธารณประโยชน์ ๑๔) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๕) สำนักการศึกษาพิเศษ ๑๖) สถานศึกษา ๑๗) มหาวิทยาลัย ๑๘) คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๑๙) ประชาชนทั่วไป และ ๒๐) สื่อมวลชน เป็นต้น

๓.๒ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปทางการศึกษาได้เผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) www.thaiedreform.org ตั้งแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งมีระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็นประมาณ ๒๐ วัน

๔. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็นและคำชี้แจง

จากการเปิดรับฟังความคิดเห็นการยกร่างกฎหมายและ(ร่าง)พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัยพ.ศ. ตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ทางช่องทางออนไลน์และจากเวทีรับฟังความคิดเห็น จาก ๔ ภูมิภาค ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ช่วงเวลา ได้แก่ (๑) การรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูป การศึกษาก่อนการยกร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. เพื่อนำเอาข้อมูลและข้อเสนอแนะ จากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปสนับสนุนการยกร่างพระราชบัญญัติ และ (๒) เมื่อได้ร่างพระราชบัญญัติ แล้วคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาก็ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอีกรอบด้วยชุดคำถาม เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. โดยประเด็นรับฟังความคิดเห็นในแต่ละช่วง ประกอบด้วยชุดคำถามดังต่อไปนี้

๔.๑ ชุดคำถามเพื่อรับฟังความคิดเห็นก่อนยกร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.

- ๑) การแบ่งช่วงอายุเด็กปฐมวัย ๔ ช่วงอายุ
- ๒) เป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้ง ๘ ข้อ ซึ่งใช้สำหรับทุกช่วงอายุ แต่แตกต่างกันด้วยวิธีการ ดำเนินการ
- ๓) หลักการการดูแล พัฒนาและจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิถึง ๘ ปี
- ๔) การแบ่งแยกหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ชัดเจน ออกเป็น
 - ๑) หน่วยให้บริการ และ
 - ๒) หน่วยให้งบประมาณ และกำกับดูแล (ท้องถิ่นและส่วนกลาง)ในแต่ละช่วงวัย ซึ่งหน่วยที่กำกับอาจปรับเปลี่ยนได้ตามทิศทางการดำเนินการของระบบโครงสร้าง
- ๕) การออกแบบกลไกการบริหารจัดการที่บูรณาการผ่าน ก.พ.ป.

๔.๒ ชุดคำถามเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัยพ.ศ. (วัตถุประสงค์ คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำนักงาน หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยให้บริการ และ บทกำหนดโทษ)

- ๑) การกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยงานกลางการพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้คณะกรรมการนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับปฐมวัยมีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ และมีประสิทธิภาพ (มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘)
- ๒) การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน (มาตรา ๗)
- ๓) การพัฒนาเด็กปฐมวัยครอบคลุมเด็กปฐมวัยตั้งแต่ครรภ์มารดา จนถึงอายุ ๘ ปี (มาตรา ๔ คำนิยาม “เด็กปฐมวัย” มาตรา ๖ การจัดกลุ่มช่วงวัย)
- ๔) การสร้างรอยเชื่อมต่อที่ราบรื่นของเด็กปฐมวัย ระหว่างระดับชั้นอนุบาลต่อประถมศึกษา (มาตรา ๙ (๗))
- ๕) กำหนดให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามหลักการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยอย่างจริงจัง (มาตรา ๙)

๖) การสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย และการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ของครอบครัว ชุมชน สังคม เกี่ยวกับเป้าหมาย และวิธีการอบรมเลี้ยงดู พัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชา (มาตรา ๙ (๑) (๒) (๔) (๖) (๘) และ(๑๑))

๗) การวางหลักประกัน การพัฒนาเด็กปฐมวัยจะดำเนินไปอย่างถูกต้องทุกทาง โดยไม่อนุญาตให้มีการสอบคัดเลือกเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ (มาตรา ๑๐ และมาตรา ๔๓)

๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ (มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๓ (๔) และมาตรา ๔๒)

ภาพประกอบการรับฟังความคิดเห็น

เวทีรับฟังความคิดเห็นภาคกลาง ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร
เมื่อวันที่ วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

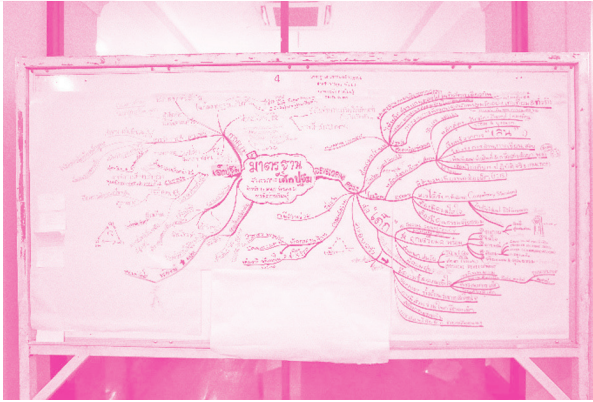
เวทีรับฟังความคิดเห็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ โรงแรมรัตนนทร จังหวัดร้อยเอ็ด
เมื่อวันที่ ๒๕ - ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวทีรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัย
ณ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวทีรับฟังความคิดเห็นภาคเหนือ ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ ๑๕ - ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวทีรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑

เวทีรับฟังความคิดเห็นภาคกลาง ณ โรงแรมวรุณี อโยธยา คอนเวนชัน รีสอร์ท
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๒ - ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เวทีรับฟังความคิดเห็นภาคใต้ ณ โรงแรมบรจบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เมื่อวันที่ ๘ - ๙ มีนาคม ๒๕๖๑

เวทีรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ ๒
ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

**สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
คณะกรรมการอิสระเพื่อการศึกษา**